Polasaí Gaeilge

Gaelscoil Thulach na nÓg

<u>Plean Scoile Gaeilge</u>

- Ábhar:

- Réamhrá
- Réasúnaíocht
- Gaol le cultúr na scoile.
- Fís agus Aidhmeanna
- Cuspóir
- Pleanáil Curaclaim
- Teanga Ó Bhéal
- Léitheoireacht
- Scríbhneoireacht
- Rannpháirtíocht Tuismitheoirí
- Obair bhaile
- Páistí le Riachtanais Bhreise
- Comhionannas Rannpháirtíochta agus Rochtana
- Measúnú agus Coimeád Taifead
- Pleanáil Múinteora Aonair
- Forbairt Foirne
- Critéir Ratha
- Cur i bhfeidhm agus athbhreithniú
- Aguisíní

Gaelscoil Thulach na nÓg

G:01-8252858 **S: www.tulach.ie**
R:tulach@eircom.net

POLASAÍ GAEILGE GAELSCOIL THULACH NA NÓG

Réamhrá

Is scoil lán-Ghaeilge í Gaelscoil Thulach na nÓg i nDúnbúinne, Co. na Mí atá faoi phátrúnacht an Fhorais Phátrúnachta, a freastalaíonn ar an éileamh do bhunoideachas trí Ghaeilge sa cheantar áitiúil. Cuireadh an polasaí seo le chéile le comhoibriú ó Mhúinteoirí, Choiste na dTuismitheoirí agus Bhord Bainistíochta na scoile. Leagtha amach thíos ná an polasaí maidir le labhairt agus úsáid na teanga sa scoil.

Is scoil lán-Ghaeilge muid, ina bhfuil an Ghaeilge mar theanga cumarsáide na scoile; déantar gach gnó agus teagaisc i ngach ábhar seachas an Bhéarla, trí Ghaeilge. Is í an Ghaeilge an príomh teanga chaidrimh sa scoil. Labhraíonn na múinteoirí agus na daltaí Gaeilge eatarthu féin. Rinneadh athbhreithniú ar an bpolasaí chun;

o Creat a sholáthar do phleanáil níos sainiúla. o Cabhrú agus treoir a thabhairt do mhúinteoirí ina n-aonar o An polasaí a nuashonrú chun freastal ar riachtanais na scoile agus chun freastal orthu, de réir Churaclam nua Teangacha na Bunscoile.

Leanfar ag athbhreithniú an pholasaí le linn na bliana acadúla seo.

Réasúnaíocht:

Is é an misean atá againn ná an t-oideachas is fearr agus is féidir a chur ar fáil d'ár bpáistí ag comhcheangal curaclam na Bunscoile Gaeilge agus éiteas na Gaelscoile. Cothaíonn sé seo forbairt a gcuid buanna agus a gcumais agus pearsantachtaí na bpáistí. Creidimid go mbainfidh múinteoirí agus ár ndaltaí leas as an clár comhordaithe foghlama seo a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm.

Is é seo a leanas an réasúnaíocht atá taobh thiar den phlean seo;

- Creidimid go gcuirfidh cumas ár ndaltaí cumarsáid líofa, muiníneach agus éifeachtach go mór lena bhfás pearsanta. Creidimid freisin go mbraitheann a ndul chun cinn acadúil cuid mhór ar a gcumas cumarsáid ó bhéal agus tríd an bhfocal scríofa.
- Tá súil againn go mbeidh an plean seo ina uirlis úsáideach do mhúinteoirí, ag tabhairt treoirlínte dóibh i múineadh na teanga mar go bhfuil an teanga Gaeilge ag croílár fhoghlaim na bpáistí.
- Mar gheall ar an bhfás ar líon na ndaltaí, atá sa scoil le blianta beaga anuas, tá sé tábhachtach creat a bhunú do mhúineadh na teanga sa scoil chun a chinntiú go bhfuil leanúnachas agus comhsheasmhacht sa churaclam teanga ó rang go rang agus a

chinntiú go bhfuil gach réimse den churaclam a chlúdach le linn bhunscoil an pháiste.

Gaol le cultúr na Scoile

Is í an Ghaeilge teanga theagaisc agus chaidrimh na múinteoirí agus na bpáistí, mar sin múinfear an Béarla mar dhara teanga. Chun sealbhú ár gcéad teanga (Gaeilge) a chinntiú trí mhodh an tumoideachais iomláin cuirimid moill ar chur i bhfeidhm an churaclaim Bhéarla go dtí Téarma 2 de na Naíonáin Shinsearacha.

Fís agus Aidhmeanna an Phlean Teanga:

Táimid dírithe ar fhorbairt iomlán na ndaltaí go léir. Creidimid go bhfuil forbairt a gcuid scileanna teanga riachtanach chun ligean do pháistí barr a gcumas a bhaint amach agus go gcuirfidh sé lena bhféinmhuinín agus lena bhfás pearsanta.

- Dearcadh dearfach a chothú agus tuiscint a fhorbairt ar luach teanga – labhartha, léite, scríofa

- Cruthaigh, cothaigh agus neartaigh ábaltacht na bpáistí iad féin a chur in iúl i dtaobh gcumarsáid
- Forbairt ar chumas an pháiste dul i ngleic leis an gcaidrimh idir éisteoir-cainteoir Muinín agus inniúlacht a fhorbairt san éisteacht, labhairt, léitheoireacht agus scríbhneoireacht.
- Cumas cognaíocha a fhorbairt agus an cumas smaointeoireacht a shoiléiriú trí theanga ó bhéal, scríbhneoireacht agus léitheoireacht
- Cuir ar chumas an pháiste léamh agus scríobh go neamhspleách
- Feabhas a chur ar fhorbairt mhothúchánach, shamhlaíoch agus aeistéitiúil trí chumarsáid, léitheoireacht agus scríbhneoireacht.

•

Cuspóirí

Tríd an gclár Gaeilge tá sé mar aidhm againn cur ar chumas an pháiste;

- Sásamh agus sult a bhaint as gníomhaíochtí teanga
- Forbairt a dhéanamh ar scileanna *éisteachta gníomhach* agus tuiscint ar an tábhacht a bhaineann le ton, léiriú gnúise agus poncúlacht
- Foghlaim conas teanga ó bhéal a thuiscint agus teanga ó bhéala a úsáid go héifeachtach i gcásanna sóisialta
- Forbairt leanúnach ar stór focal na bpáistí agus tuiscint mhaith ar ghramadach, ar chomhréir agus ar phoncaíocht
- Smaointe agus coincheapanna a fhiosrú agus a fhorbairt trí chaint, trí phlé faoi threoir agus trí scríbhneoireacht
- Na príomhphointí, na saincheisteanna agus an bhrí lárnach a bhaineann le téacs nó le cur i láthair ó bhéil a aithint agus a mheas agus an fhaisnéis a fhaightear a eagrú go héifeachtach
- Tuairimí a phlé agus a chosaint agus argóintí a chur i láthair ó bhéal agus i scríbhinn
- A gcuid mothúcháin, tuiscintí, agus smaointe a chur in iúl mar fhreagra ar chásanna fíor agus samhailteach trí chaint, trí phlé agus trí scríbhneoireacht.
- Eispéiris a eagrú, a shoiléiriú agus a leathnú trí ghníomhaíocht teanga ó bhéal agus trí scríobh
- Imeachtaí don fhilíocht, don fhicsean agus do na healaíona a fhiosrú agus a chur in iúl agus freagairt aeistéitiúil a fheabhsú trí ghníomhaíocht teanga ó bhéal agus trí scríbhneoireacht
- Cásanna samhlaíocha a chruthú, a fhorbairt agus a chothú trí chaint, trí phlé agus trí dhráma tobchumtha
- A gcuid scéalta agus dánta féin a chumadh, a insint agus a scríobh
- Na gnéithe spraíúla teanga go léir a fhiosrú, a thriail agus taitneamh a bhaint astu
- Feasacht ar phriontáil a fhorbairt, tuiscint ar chuspóirí an chló, agus smacht ar na bealaí éagsúla a dtagann brí agus as an bprionta

  Raon scileanna a fhorbairt a chuireann leis an cumas léitheoireachta, feasacht fóinaice, agus straitéisí chun focla a aithint trí stór focal radhairc a fhorbairt.
- Straitéisí tuisceana a fhorbairt
- Feasacht a fhorbairt ar shaibhreas agus ar éagsúlacht an ábhair léitheoireachta atá ar fáil agus a léitear ó théacsanna éagsúla a bhfuil castacht ag méadú de réir a chéile
- Ábhar léitheoireachta a roghnú agus sásamh a bhaint as léitheoireacht chiúin
- Scríobh i seánraí éagsúla atá oiriúnach do riachtanais scoile agus lasmuigh
- Foghlaim conas an scríbhneoireacht a chur in eagar agus stíl cur i láthair cuí a fhorbairt
- Stíl phearsanta scríbhneoireachta a fhorbairt agus foghlaim conas leibhéil chuí foirmeáltachta a úsáid sa scríbhneoireacht

-
- A gcuid scríbhneoireacht agus a gcuid freagraí a roinnt le páistí eile agus le daoine fásta
- Teicneolaíocht ríomhaireachta a úsáid le foghlaim conas scríobh go héifeachtach agus chun faisnéis a chur ar fáil
- Cur le forbairt na léitheoireachta agus na scríbhneoireachta trí rannpháirtíocht tuismitheoirí agus caomhnóirí

Pleanáil Curaclaim:

Leagtar amach i gCuraclam Teangacha na Bunscoile na cuspóirí leathana, an t-ábhar agus na modheolaíochtaí do mhúineadh agus foghlaim na teanga labhartha, na léitheoireachta agus na scríbhneoireachta. Tá Curaclam Teangacha na Bunscoile leagtha amach de réir snáitheanna, gnéithe agus torthaí foghlama. Sa phleanáil, roghnaíonn an fhoireann na snáitheanna Teanga ó Bhéal, Léitheoireacht agus Scríbhneoireacht le húsáid.

Is iad seo a leanas na gnéithe d'fhoghlaim teanga trasna gach ceann de na snáitheanna;

- Cumarsáid,
- Tuiscint agus Taiscéalaíocht
- Fiosrú agus Úsáid.

Tá sraith de thorthaí foghlama ag gach eilimint i dtéarmaí coincheapa, meonta agus scileanna.

Tá an-tábhacht ag baint le comhtháthú na teanga ó bhéal, leis an léitheoireacht agus leis an scríbhneoireacht agus cé go bhfuil idirdhealú déanta ag an bpleanáil idir na snáithaonaid seo, bítear ag súil go praiticiúil go mbeidh naisc láidir eatarthu.

Forbhreathnú ar thorthaí foghlama:

	Oral Language Teanga ó Bhéal	Reading Léitheoireacht	Writing Scríbhneoireacht
Communicating Cumarsáid	**Engagement, listening and attention** Rannpháirtíocht, éisteacht agus aird	**Engagement** Rannpháirtíocht	**Engagement** Rannpháirtíocht
	Motivation and choice Inspreagadh agus rogha	**Motivation and choice** Inspreagadh agus rogha	**Motivation and choice** Inspreagadh agus rogha
	Social conventions and awareness of others Gnásanna sóisialta agus feasacht ar dhaoine eile		
Undertsanding Tuiscint	**Sentence structure and grammar** Struchtúr abairte agus gramadach	**Conventions of print and sentence structure** Gnásanna cló agus struchtúr abairte	**Conventions of print and sentence structure** Struchtúr abairte agus gnásanna cló
	Vocabulary Stór focal	**Vocabulary** Stór focal	**Vocabulary** Stór focal
	Demonstration of understanding Léiriú tuisceana	**Phonics, word recognition and word study** Fónaic, aithint focal agus staidéar ar fhocail	**Spelling and word study** Litriú agus staidéar ar fhocail
		Phonological and phonemic awareness Feasacht fhóineolaíoch agus fhóinéimeach	
Exploring and using Fiosrú agus úsáid	**Requests, questions and interactions** Iarratais, ceisteanna agus idirghníomhuithe	**Purpose, genre and voice** Cuspóir, seánra agus guth	**Purpose, genre and voice** Cuspóir, seánra agus guth
	Categorisation Catagóiriú	**Comprehension** Tuiscint	**Writing process and creating text** Próiseas na scríbhneoireachta agus ag cruthú téacs
	Retelling and elaboration Athinsint agus mionléiriú	**Response and author's intent** Freagairt agus intinn an údair	**Response and author's intent** Freagairt agus intinn an údair
	Playful and creative use of language Teanga a úsáid go spraíúil agus go cruthaitheach	**Fluency and self-correction** Líofacht agus féincheartú	**Handwriting and presentation** Peannaireacht agus cur i láthair
	Information giving, explanation and justification Eolas, míniú agus údar a thabhairt		
	Description, prediction and reflection Cur síos, tuar agus machnamh		

Lch 19, PLC

Teanga ó bhéal

Aidhmeanna:

Tá an teanga ó bhéal mar bhonn don léitheoireacht agus don scríobh ar fad. Tosaíonn na ceacht le teanga ó bhéal agus scileanna a fhorbairt tríd na hábhair tríd an lá scoile. Is féidir le múinteoirí teanga ó bhéal in ionad tascanna scríobh go háirithe ag feabhsú stráitéisí tuisceanna. Úsáidfear ceisteanna ag léibhéal éagsúla chun smaointeoireacht níos airde a fhorbairt.

Is é an aidhm don phlean seo;
• Bainigí sult as gníomhaíochtaí teanga
• An cumas a fhorbairt chun iomas, mothúcháin, imprisean, idéanna agus frithghníomhartha a chur in iúl mar fhreagra ar chásanna fíor agus samhailteach trí chaint agus trí phlé, agus trí smaointe a fhorbairt.
• Líofacht, soiléireacht agus muinín a fhorbairt sa chumarsáid.
• Scileanna éisteachta, gnásanna teanga, stór focal, freagairt aeistéitiúil agus ionramháil teanga a fhorbairt.

Teanga Ó Bhéal discréideach:

Déileáiltear le foirm, struchtúr, úsáid teanga agus gramadach le linn am teanga ó bhéal discréideach. Moltar na páistí chun úsáid a bhaint as fuaimniú ceart, gramadach srl, agus iad ag labhairt. Múintear teanga ó bhéal discréideach ag baint úsáid as na heiseamláirí ón gcuraclam mar threor. Tá na heiseamláirí le feiceáil in (Aguisín 1).

Teanga Ó Bhéal chomhtháite tríd an bpróiseas Léitheoireachta agus Scríbhneoireachta:

Forbrófar na gníomhaíochtaí agus na scileanna teanga labhartha seo a leanas trí theagasc na léitheoireachta agus na scríbhneoireachta: Straitéisí tuisceana, taithí teanga, meabhairmhapaí agus smaoineamh os ard ag an gcéim réamhscríbhneoireachta, cathaoir an údair, úsáid an úrscéil, próiseas na scríbhneoireachta, piaraí agus comhdháil le múinteoirí srl.

Teanga Ó Bhéal a Chomhtháthú trasna an Churaclaim -

Tá teanga ó bhéal rí-thábhachtach chun na hábhair scoile eile a lámhseáil. Mar shampla; Comhráite agus díospóireachtaí, léirthuiscint ar ealaín, tuairimí a nochtadh, cur síos a dhéanamh srl. Tá gach scil anseo riachtanach I ngach ábhair ach feabhsóidh rannpháirtíocht sna gníomhaíochtaí seo scileanna na bpáistí freisin.

Aistear:

Tá ról lárnach ag Aistear sna ranganna naíonáin chun feasacht stór fhocail agus an spraoi a choimeád lárnach sa churaclam.

See Appendix 1 – 5 Components of Oral Language

PDST – Effective Oral Language Instruction

Eiseamláirí de na Feidhmeanna Teanga Scoile (T1):

Úsáidimid an chlár seo tríd na scoile suas go rang 6. Tá an plean le feiceáil anseo (Aguisín 1)

Léitheoireacht:

Aidhmeanna:

Is é an aidhm don phlean seo chun structúr agus clár a thabhairt dona múinteoirí chun na páisti a chumasú chun:

- Feasacht ar phriontáil, feasacht fhóinéimeach, straitéisí aitheantais focal agus stór focal radhairc a fhorbairt.
- Feasacht ar scileanna tuisceanna agus stráitéisí.
  - Stráitéisí tuisceanna a fhorbairt chun tuiscint níos doimhne (ag tuar, ag léamh isteach, srl.)
- A dtuiscint agus a n-úsáid ar ghramadach, ar chomhréir agus ar phoncaíocht a leathnú.
- Forbair a dtuiscint ar shaibhreas agus ar éagsúlacht an ábhair léitheoireachta.
- Bain sult as an sásamh agus as an sásamh atá le baint as an léitheoireacht

Feasacht Fóineolaíochta:

Tá feasacht fhóineolaíoch lárnach d'fhorbairt scileanna na luathléitheoireachta agus forbrófar í, go háirithe sna Ranganna Sóisearacha, tríd;

- Feasacht siollaí: deighilt, cumasc, comhaireamh agus leithlisiú
- Feasacht focail
- Feasacht rím - rím, dánta, ag cruthú rím.
- feasacht fóinéimeach – cumasc, scriosadh, leithlisiú fuaimeanna tosaigh/mheánacha/deiridh, ionadú, deighilt.

Beidh FF mar fhócas do théarma i Naíonáin Bheaga agus múintear i gceachtanna gearra tríd go rang 2.

Fónaic:

Tosaíonn na páistí ag foghlaim fónaic na gaeilge i Naíonáin Bheaga. This becomes a great foundation for when they begin English Phonics in Term 2 of Naíonáin Mhóra. Tugtar

deiseanna rialta chun cleachtadh agus dul siar a dhéanamh ar na litreacha agus fuaimeanna. **Radharcfhocail:**
Múintear na radharcfhocail sna bunranganna ó naíonáin bheaga ar aghaidh. Baintear úsáid as cur chuige ilchéadfach chun gach radharcfhocail a mhúineadh.

Am SAOL:

Déanfar am SAOL 3 uair sa tseachtain. Tabharfar deiseanna rialta do pháistí léamh go ciúin ar feadh 10/15 nóiméad sa rang. Cinnteoidh an múinteoir go mbeidh ábhar léitheoireachta ag na páistí roimh am SAOL.

Léamh os ard:
Léifidh na múinteoirí os ard, ag múnlú líofacht agus ag smaoineamh os ard chomh maith lena stráitéisí tuisceanna eile. .

Léitheoireacht roinnte:
Déanfaidh na páistí léitheoireacht roinnte freisin, le páistí sa rang chéanna agus ranganna eile sa scoil. Is féidir leo léamh le páistí níos sine ag éisteacht le líofacht. Is féidir leo léamh le páistí níos óige freisin chun féinmhuinín a thogáil. Eagróidh na múinteoirí ranga an léitheoireacht roinnte. Leanann sé seo an mionsamhail: *NEPS Effective Interventions for Struggling Readers*.

Timpeallacht Saibhir Priontáil:

Tá saibhreas priontála sna seomraí ranga ar fad i nGaelscoil Thulach na nÓg. Áirítear leis seo cláir thaispeántais, cláir fógraí, lipéid agus póstaeir san imshaol timpeall orthu agus iad lán de phrionta cuí. Taispeánfaidh na seomraí ranga taispeántais i mBéarla agus i nGaeilge araon.

Múintear straitéisí tuisceana tríd úsáid a bhaint as an gclár 'Building Bridges' le traschur ón mbéarla agus forbraítear iad trí obair ó bhéal agus obair scríofa.

Baintear úsáid as éagsúlacht leabhar agus pictiúrleabhar agus múnlaíonn an múinteoir an smaointeoireacht.

- Déanaim, breathnaíonn tú
- Déanaim, cabhraíonn tú
- Déanann tú, cabhraím
- Déanann tú, bhreathnaím

Moltar dul siar leanúnach dona stráitéisí. Déileáiltear leis na straitéisí tuisceana ar bhonn rialta ach múintear iad go follasach don scoil uile ag baint úsáide as an gcur chuige struchtúrtha scoile uile seo;

	Naíonáin Bheaga	Naíonáin Mhóra	Rang 1	Rang 2	Rang 3	Rang 4	Rang 5	Rang 6
Smaoineamh os ord	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ag déanamh tomhais	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ag cruthú iomhánna	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ag nascadh		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ag ceistiú			✓	✓	✓	✓	✓	✓
Díchódáil				✓	✓	✓	✓	✓
Ag clárú				✓	✓	✓	✓	✓
Ag roghnú pointí tábhachtacha					✓	✓	✓	✓
Ag léamh isteach						✓	✓	✓
Ag déanamh achoimre							✓	✓
Ag soiléiriú							✓	✓

Amchlár na stráitéisí tuisceanna:

	Naíonáin Bheaga	Naíonáin Mhóra	Rang 1	Rang 2	Rang 3	Rang 4	Rang 5 + Rang 6
Deireadh Fómhair		*Ag déanamh tomhais*	Predicting *Ag déanamh tomhais*	Predicting *Ag déanamh tomhais*	Predicting *Ag déanamh tomhais*	Predicting *Ag déanamh tomhais*	Predicting *Ag déanamh tomhais* Visualising *Ag cruthú íomhánna*
Samhain		*Ag cruthú íomhánna*	Visualising *Ag cruthú íomhánna*	Visualising *Ag cruthú íomhánna*	Visualising *Ag cruthú íomhánna*	Visualising *Ag cruthú íomhánna*	Making Connections *Ag Nascadh* Questioning *Ag Ceistiú*
Nollaig		*Ag nascadh*	Making Connections *Ag Nascadh*	Making Connections *Ag Nascadh*	Making Connections *Ag Nascadh*	Making Connections *Ag Nascadh*	Clarifying *Ag clárú* Declunking *Díchódáil*
Eanáir		Predicting	Questioning *Ag Ceistiú*	Questioning *Ag Ceistiú*	Questioning *Ag Ceistiú*	Questioning *Ag Ceistiú*	Determining Importance *Ag roghnú pointí tábhachtacha*
Feabhra		Visualising		Clarifying *Ag clárú*	Clarifying *Ag clárú*	Clarifying *Ag clárú* Declunking *Díchódáil*	Summarising *Ag déanamh achoimre*
Márta	*Ag déanamh tomhais*	Making Connections		Declunking *Díchódáil*	Declunking *Díchódáil*	Determining Importance *Ag roghnú pointí tábhachtacha*	Inferring *Ag léamh isteach*
Aibreáin	*Ag cruthú íomhánna*				Determining Importance *Ag roghnú pointí tábhachtacha*	Inferring *Ag léamh isteach*	Synthesising _ combining all strategies *Ag soiléiriú*
Bealtaine						Inferring *Ag léamh isteach*	

Úrscéalta

Tá úrscéalta in úsáid againn ó rang 2 –6.
Is é an aidhm atá againn ná an taithí de fhíor-leabhar a thabhairt dona páistí. Is féidir leo a bheith ag léámh go neamhspléach agus i ngrúpa nó mar rang. Roghnófar na húrscéalta seo go cúramach ag díriú ar théacs tuairisciúil, forbairt carachtair, plota srl. Tá gach aon dealramh go mbeadh na leabhair seo léite ag na múinteoirí ranga sular dtosaíonn siad ag múineadh na téacsanna.

Úsáid Foclóra:

Úsáidtear foclóra ó rang a trí ar aghaidh.

Caithfear am foirmeálta chun na páistí a mhúineadh conas foclóir a úsáid i gceart. Chun na críche seo, roghnófar foclóir atá oiriúnach do pháistí, agus gheobhaidh gach dalta an foilseachán céanna.

Beidh cupla foclóir níos sofaisticiúla ag Rang 5 agus Rang 6 stórchiste.

Tá an plean le gach sonra agus áis léitheoireacht lúite in Aguisín 2.

Scríbhneoireacht

Aidhmeanna:

I réimse na forbartha scríbhneoireachta, tá sé mar aidhm againn:

- scríbhneoirí inniúla muiníneacha a fhorbairt i ngach seánra scríbhneoireachta.
- feasacht ar phriontáil agus tuiscint ar chuspóir agus ar ghnásanna an chló a fhorbairt.
- Úsáid a bhaint as réimse stráitéisí tuisceanna.
- Scríobh do lucht féachúna agus spriocanna éagsúla.
- Foghlaim conas an scríbhneoireacht a chur in eagar agus a bheachtú agus tuiscint ar chur i láthair cuí a fhorbairt.
- Stíl pearsanta scríbhneoireacht a fhorbairt agus foghlaim conas idirdhealú a dhéanamh agus úsáid a bhaint as leibhéil chuí foirmiúlachta.
- Taithí scríbhneoireachta a roinnt.
- Úsáid a bhaint mas TFC agus iad ag foghlaim scríbhneoireacht agus chun obair na páistí a fhoilsiú.

Scríbhneoireacht:

Díríonn an scoil ar an bpróiseas scríbhneoireachta chun cumas cumarsáideach agus léiritheach an pháiste a fhorbairt. Tríd an próiseas scríbhneoireachta, fiosróidh na páistí rogha ábhar a roghnófar go neamhspleách agus topaicí a roghnóidh an múinteoir a chuimseoidh seánraí éagsúla do lucht féachana éagsúla. Cuirfear deiseanna dona páistí le

bheith ag scríobh do spriocanna tábhachtacha agus do lucht féachúna éagsúla, ag aithint go bhfuil dréachtú, eagarthóireacht agus athdhréachtú i gcroílár phróiseas na scríbhneoireachta.

Bainfear úsáid as saorscríbhneoireacht le cur ar chumas na bpáistí a bheith ina scríbhneoirí neamhspleácha.

Gnéithe den scríbhneoireachta:

- Lámhscríbhneoireacht
- Seanraí
- Litriú
- Gramadach
- Poncaíocht
- Stór Focal

Lámhscríbhneoireacht:

- Spreagfar na daltaí le hardchaighdeán peannaireachta a fhorbairt agus a tháirgeadh ar fud na scoile.
- Tosaíonn Naíonáin Bheaga ag cleachtadh agus ag rianú pátrúin sular dtosaíonn siad ag foghlaim foirmíochtaí litreacha reatha.
- Foghlaimíonn na páistí conas litreacha reatha a scríobh i Naíonáin Bheaga. Leanaimid foirmíochtaí litreacha ón gclár scríbhneoireachta 'Scríobh Liom'. Tabharfar isteach foirmiú litreacha ag an am chéanna leis an bhfónaic agus déanfar athbhreithniú rialta air.
- Tabharfar na ceannlitreacha ceangailte i láthair i Naíonáin Mhóra.
- Cuirfear tús le script reatha agus ag ceangail na litreacha ó Théarma 3 i Naíonáin Mhóra/Rang 1 bunaithe ar chumas an pháiste.
- Ní bheidh tionchar ar cheannas láimhe. Moltar go n-úsáidfidh na páistí an lámh is compordaí dóibh.
- Toisc go raibh scríbhneoireacht cheangailte múinte dona páistí, moltar leanúint ar aghaidh ag scríobh mar sin. I gcásanna áirithe, moltar prionta a úsáid.
- Moltar an staidiúir cheart agus gréim pencil grip i ngach rang.
- Scríobhann na páistí ó Naíonáin Bheaga – Rang 3 le peann luaidhe amháin. Moltar pinn luaidhe gambacha sna ranganna Naíonáin.
- Tabharfar isteach pinn ó Rang 4.
- Ní cheadítear Tippex sa scoil.
- Faoi rang 5 agus 6, beidh na páistí in ann a stíl phearsanta inléite agus líofa sa pheannaireacht a fhorbairt.

Seanraí Scríbhneoireachta:

Nochtfar leanaí do gach seánra le linn na scoilbhliana, ach díreofar ar thrí cinn go sainráite gach bliain ag baint úsáide as scaoileadh freagrachta de réir a chéile. Tá pacáistí acmhainní scríbhneoireachta seánra ar fáil sa scoil chun cur le múineadh na

scríbhneoireachta. Déanfaidh páistí ar a laghad sampla amháin scríbhneoireachta as gach seánra a bhí trí phróiseas na scríbhneoireachta dá bpunann scríbhneoireachta gach scoilbhliain.

Bliain 1: 22-23		**Bliain 2: 23-24**	
Téarma 1	Athinsint	Téarma 1	Tuairisc
Téarma 2	Insint	Téarma 2	Áititheach
Téarma 3	Treoracha a scríobh	Téarma 3	Miniú
Ag scríobh go sóisialta agus filíocht le múineadh le linn na bliana.			

<u>Turas na scríbhneoireachta agus 7 gcéim chun seánra scríbhneoireachta a mhúineadh – PDST:</u>

1. **Taithíochta**
2. **Ag anailísiú**
3. **Scríbhneoireacht mhúnlaithe**
4. **Scríbhneoireacht roinnte**
5. **Scríbhneoireacht threoraithe**
6. **Scríbhneoireacht neamhspleách**
7. **Cur i láthair don lucht féachana <u>Filíocht:</u>**

Chun an páistí a fhorbairt go mothúchánach agus go samhlaíoch, moltar go léifidh, go scríobhfaidh agus go hanailíseoidh siad réimse leathan dánta. Múnfar réimse forleathan de shaghas dánta freisin. Roghnaítear dánta ón gclár 'Seideann Sí' ó Naíonáin Bheaga go Rang 1, ón 'Abair Liom' ó Rang 2- 5 agus roghnaíonn na múinteoirí rang 6 dánta atá oiriúnach don rang.

<u>Ag scríobh go sóisialta:</u>

Nochtfar do pháistí freisin samplaí de na nithe seo a leanas agus múinfear go sainráite iad;

- Foirmeacha
- Ríomhphoist
- Litreacha
- Nótaí agus teachtaireachtaí
- Liosta
- Beannachtaí
- Cuireadh

Saorscríbhneoireacht:

- Ba chóir go bhfuil saorscríbhneoireacht idir 10-15 nóiméad.
- Ba chóir go bhfuil cóipleabhar spéisialta ann le dataí ar an obair.
- Déarfar leis na páistí roimh ré, nach mbeidh aon cheartúcháin déanta ar an scríbhneoireacht.
- Roghnódh na páistí an ábhar. B'fhéidir go mbeadh treor de dhíth ag roinnt páistí le tosú.
- Tugtar an deis an scríbhneoireacht a léamh amach don mhúinteoir.
- Ní chóir go bhfuil aon bhrú ar na páistí 'scríbhneoireacht' a dhéanamh. Féadfaidh an scríbhneoir drogallach pictiúir a úsáid chun teachtaireacht a chur in iúl.
- Ligeann Saor Scríbhneoireachta deis don mhúinteoir chun áit an foghlaimeora a mheas. Ligeann sé freisin don mhúinteoir earráidí coitianta scríbhneoireachta na bpáistí a úsáid mar fhócas/béimí teagaisc agus iad ag múnlú na scríbhneoireachta.
- **Ní bheidh an chóipleabhar saorscríbhneoireacht ceartaithe ag an múinteoir.** Níl an litriú mar fhócas don obair seo, an sproic atá ann ná teachtaireacht a chur in iúl.
- Rachaidh na páistí i mbun deiseanna saorscríbhneoireacht go rialta.
- I ranganna na naíonán, féadfaidh siad líníocht a dhéanamh ar théama nó topaic ar leith nó scríobh faoi. Féadfaidh an múinteoir gníomhú mar scríobhaí leis an teachtaireacht a chur in iúl.

"Children learn to walk by walking; children learn to talk by talking and children learn to write by writing."

Litriú:

Múintear an litriú go hoifigiúil ó Rang 2 ar aghaidh. Úsáideann an scoil Fuaimeanna agus focail ag leibhéal níos airde m.sh: Úsáideann na páistí i rang a dó 'Fuaimeanna agus focail Rang 3'. Foghlaimíonn rang 6 litriú bunaithe ar na riachtanais sa rang. Clúdaíonn an chlár go leor stráitéisí litriú. Aistrítear na scileanna ó Spellings for Me go dtí na litriú Gaeilge.

Gramadach agus Poncaíocht:

Gramadach: Múintear an ghramadach ar bhealach comhtháite bunaithe i dtosach báire ar an gcaint agus ansin ar an léitheoireacht. Déantar an ghramadach a mhúineadh ar bhealach foirmeálta i Ranganna 2-6 ach a bheith comhtháite mar atá luaite thuas. Is fiú i gcónaí an obair a dhéanamh agus a chleachtadh ó bhéal. Tá ranganna 2- 5 ag tabhairt faoin leabhar Abair Liom agus múintear an ghramadach in ord maidir leis seo. Tá cóipleabhar crua acu ó Rang 4 ar aghaidh agus leanann na cóipleabhair ar aghaigh leo go rang a 6. Úsáidtear 'An Lámhleabhar Gramadaí' lena páistí freisin.

Tá treorlíntí déanta amach againn do phoncaíocht mar áis. Beidh fhois ag gach múinteoir céárd a bhí clúdaithe roimhe seo. Seans go mbeadh forluí ann ach tá sé tábhachtach go ndéanann na páistí dul siar orthu agus iad ag scríobh tríd na bliana.

Naíonáin Bheaga	Déanfar tagairt ar ceannlitreacha agus lánstadanna I Naíonáin bheaga ach ní bheidh siad múinte go hoifigiúil.
Naíonáin Mhóra	Ceannlitreacha agus lánstadanna
Rang 1	Ceannlitreacha, lánstadanna, comhartha ceiste.
Rang 2	Ceannlitreacha, lánstadanna, comhartha ceiste, comhartha uaillbhreasa.
Rang 3	Ceannlitreacha, lánstadanna, comhartha ceiste, comhartha uaillbhreasa, camóg.
Rang 4	Ceannlitreacha, lánstadanna, comhartha ceiste, comhartha uaillbhreasa, camóg, uaschamóg, comharthaí cainte.
Rang 5	Ceannlitreacha, lánstadanna, comhartha ceiste, comhartha uaillbhreasa, camóg, luibíní, idirstad, comhathaí cainte.
Rang 6	Ceannlitreacha, lánstadanna, comhartha ceiste, comhartha uaillbhreasa, camóg, luibíní, idirstad, comhathaí cainte, fleasc, idirstad.

Plean Gramadach na bliana:

Rang 2

	Gramadach	Briathra
Meán Fómhair	An Forainm réamhfhoclach 'do' Na huimhreacha pearsanta	Briathra agus ainmfhocail An bhfuil? Tá/Níl
Deireadh Fómhair	An Réamhfhocal 'sa' Na réamhfhocail 'ar, an, faoin, agus in aice leis an'	An Aimsir Chaite – an chéad réimniú - leathan- consan + h An Aimsir Chaite – an chéad réimniú - caol – consan + h
Samhain	An t-am Orduithe	An Aimsir Chaite – an chéad réimniú - guta + d' / f agus d' +h
Nollaig	Súil Siar	Súil Siar
Eanáir	An Forainm réamhfhoclach 'ar' Na bunuimhreacha 1-20	An Aimsir Chaite – an dara réimniú - consan + h
Feabhra Márta	An Forainm réamhfhoclach 'le' An - Ró -	An Aimsire chaite – an dara réimniú - guta +d' An Aimsir Chaite – Na briathra neamhrialta – Abair + Beir
Aibreáin	An Forainm réamhfhoclach 'de'	An Aimsir Chaite – Na briathra neamhrialta – Bí + Clois
Bealtaine	An Aidiacht Shealbhach An Forainm réamhfhoclach 'ag'	An Aimsir Chaite – Na briathra neamhrialta 'Déan + Faigh + Feic + Ith
Meitheamh	Na ceistfhocail Na Forainmneacha réamhfhoclacha	An Aimsir Chaite – Na Briathra Neamhrialta ' Tabhair + Tar + Téigh'

Rang 3:

	Gramadach	Briathra
Meán Fómhair	An forainm réamhfhoclach 'ag' An forainm réamhfhoclach 'ar'	An aimsir chaite – an chéad réimniú: *cuir*, *ól*, *fan* An aimsir chaite – an dara réimniú: *ceannaigh*, *éirigh*
Deireadh Fómhair	An réamhfhocal 'i' Na réamhfhocail 'trasna', 'timpeall' agus 'tríd'	An aimsir chaite – na briathra neamhrialta: *abair*, *beir*, *bí* An aimsir chaite – na briathra neamhrialta: *clois*, *déan*, *faigh*
Samhain	Cén t-am é? Orduithe	An aimsir chaite – na briathra neamhrialta: *feic*, *ith*, *tabhair* An aimsir chaite – na briathra neamhrialta: *tar*, *téigh*
Nollaig	Súil Siar	Súil Siar
Eanáir	An chopail 'Is' Na bunuimhreacha 1-100	An aimsir láithreach – an chéad réimniú: *dún*, *caith, ól, éist*
Feabhra Márta	An Forainm réamhfhoclach 'le' An- Ró-	An aimsir láithreach – an dara réimniú: *ceannaigh*, *éirigh, oscail, imir* An aimsir láithreach – na briathra neamhrialta: *abair*, *beir*
Aibreáin	An Forainm réamhfhoclach 'de'	An Aimsir Láithreach– Na briathra neamhrialta – Bí + Clois
Bealtaine	An Aidiacht Shealbhach An Forainm réamhfhoclach 'do'	An Aimsir Láithreach – Na briathra neamhrialta 'Déan + Faigh + Feic + Ith
Meitheamh	Na ceistfhocail Na céimeanna comparáide	An Aimsir Láithreach – Na Briathra Neamhrialta ' Tabhair + Tar + Téigh'

Rang 4:

	Gramadach	Briathra
Meán Fómhair	An réamhfhocal 'i' An aidiacht shealbhach	An aimsir chaite – briathra rialta an chéad réimniú: An aimsir chaite – briathra rialta an dara réimniú
Deireadh Fómhair	Orduithe An forainm réamhfhoclach 'le'	An aimsir chaite – briathra rialta an dara réimniú An aimsir chaite – na briathra neamhrialta: *abair*, *beir*, *bí, clois*
Samhain	Na réamhfhocal agus an t-alt 'ar an, faoin, thar an, in aice leis an, sa, ag barr, ag bun, ar chúl, os comhair. Na dobhriathra: isteach/istigh, amach/amuigh	An aimsir chaite – na briathra neamhrialta: *Déan, faigh, feic, ith, tabhair, tar, téigh*
Nollaig	An t-am An Forainm réamhfhoclach 'ag'	An Aimsir Láithreach - an chéad réimniú agus an dara réimniú - briathra rialta
Eanáir	An Forainm réamhfhoclach 'o' Na huimhreacha 1-100	An aimsir láithreach – na briathra neamhrialta
Feabhra	An Forainm réamhfhoclach 'de' 'do'	*An Aimsir Fháistineach briatha rialta – an chéad réimniú*
Márta	An Forainm réamhfhoclach 'ar' Focail Cheisteacha	*An Aimsir Fháistineach briatha rialta – an dara réimniú*
Aibreáin	An - Ró - Na céimeanna comparáide	An Aimsir Fháistineach– Na briathra neamhrialta – Abair + Beir + Bí + Clois
Bealtaine	An Forainm réamhfhoclach 'roimh' 'as'	An Aimsir Fháistineach – Na briathra neamhrialta 'Déan + Faigh + Feic + Ith
Meitheamh	Na horduimhreacha Uatha agus iolra '+I'	An Aimsir Láithreach – Na Briathra Neamhrialta ' Tabhair + Tar + Téigh'

Rang 5

	Gramadach	Briathra
Meán Fómhair	Na céimeanna comparáide - óg, sean, ard, beag, mór, maith, fuar, te An aidiacht Shealbhach roimh consan agus guta	An aimsir chaite – briathra rialta an chéad réimniú: An aimsir chaite – briathra rialta an dara réimniú
Deireadh Fómhair	An Forainm réamhfhoclach 'le' An- + Ró-	An aimsir chaite – briathra rialta an dara réimniú An aimsir chaite – na briathra neamhrialta: *abair, beir, bí, clois*
Samhain	Na réamhfhocal 'ar, faoi, thar, in aice le, i, ar imeall, timpeall, idir, sa, ag barr, ag bun, taobh thiar de'. Na dobhriathra: suas, thuas, síos, thíos	An aimsir chaite – na briathra neamhrialta: *Déan, faigh, feic, ith, tabhair, tar, téigh*
Nollaig	An t-am An Forainm réamhfhoclach 'ag'	An Aimsir Láithreach - an chéad réimniú agus an dara réimniú - briathra rialta
Eanáir	An Forainm réamhfhoclach 'o' Na huimhreacha 1-100	An aimsir láithreach – na briathra neamhrialta
Feabhra	An Forainm réamhfhoclach 'de' 'do'	*An Aimsir Fháistineach briatha rialta – an chéad réimniú*
Márta	An Forainm réamhfhoclach 'ar' Focail Cheisteacha	*An Aimsir Fháistineach briatha rialta – an dara réimniú* An Aimsir Fháistineach– Na briathra neamhrialta – Abair + Beir + Bí + Clois + Déan
Aibreáin	Treoracha: tuisceart, deisceart, oirthear, iarthar An Forainm réamhfhoclach 'faoi'	An Aimsir Fháistineach– Na briathra neamhrialta – Faigh + Feic + ith + tabhair + tar + téigh
Bealtaine	An Forainm réamhfhoclach 'chuig' 'as'	An Briathar Neamhrialta 'Bí' An Briathar Neamhrialta 'Téigh'
Meitheamh	An Forainm réamhfhoclach 'roimh' Uatha agus iolra '+I', 'anna'	An Briathar Neamhrialta 'Déan' 'Tar'

Rang 6

	Gramadach	Briathra
Meán Fómhair	An aidiacht Shealbhach roimh consan agus guta	An Aimsir Láithreach - An chéad Réimniú (abair, beir, bí, clois, déan, faigh)
Deireadh Fómhair	An séimhiú agus úrú	An Aimsir Láithreach - An Dara Réimniú 'Feic,ith, tabhair, tar, téigh'
Samhain	Caol le Caol Leathan le leathan	An Modh Coinníollach - An chéad réimniú
Nollaig	Súil Siar	An Modh Coinníollach - An dara réimniú + na briathra neamhrialta (abair, beir, bí, clois, déan, faigh)
Eanáir	Rialacha an t-ainmfhocal	Na briathra neamhrialta an Modh Coinníollach 'Feic, ith, tabhair, tar, téigh'
Feabhra, Márta, Aibreáin, Bealtaine, Meitheamh	An Tuiseal Ginideach 'ag imirt peile, i lár na páirce'	*Beidh rogha na múinteoirí ar siúl ina dhiaidh seo i rang a sé maidir le riachtanais na páistí agus dul siar.*

Modhanna Múinte:

Liosta do na réimse modhanna múinte atá in úsáid againn sa scoil:

Caint agus Plé	Léitheoireacht/scríbhneoireacht mhúnlaithe	Léitheoireacht/ scríbhneoireacht roinnte	Léitheoireacht/ scríbhneoireacht neamhspleách
Drámaíocht agus ról-imirt	Rannta agus dánnta	Úsáid TFC	Léamh os ard
Smaoineamh os ard	Foghlaim Gníomhach	Foghlaim comhoibríoch	Ceardlann Léitheoireachta
Ceardlann Scríbhneoireachta	Léamh córúil	Léitheoireacht le macalla	Amharclann léitheoir
Cluichí teanga	Scríobh próisis	Cathaoir scríbhneora	Caint Leabhar Chriticiúil
Díospóireacht	Teagasc Díreach	Cur i láthair don lucht féachana	Saor-scríbhnóireachta
Seanfhocail	Tascanna agus fadhbanna	Foghlaim Dhílis	Filíocht

Rannpháirtíocht Tuismitheoirí:

Toisc gurb iad na tuismitheoirí na bunoideachasóirí, meastar a rannpháirtíocht mar chuid lárnach d'fheidhmiú an churaclaim Teanga. Aithnímid freisin gur oideachasóirí príomhúla iad tuismitheoirí/caomhnóirí. Is mór againn a n-ionchur agus comhcheanglaímid a rannpháirtíocht le ról gairmiúil na múinteoirí. Tá ról ríthábhachtach acu i bhforbairt teanga a bpáistí. Is féidir le tuismitheoirí suim a léiriú i bhfoghlaim a bpáiste tríd a bheith ag léamh dá bpáistí, ag forbairt stór focal a bpáistí, ag éisteacht leis na páistí ag léamh, ag seiceáil a gcuid litrithe agus obair scríofa, ag tabhairt cuairt ar an leabharlann áitiúla. Leagtar béim ar an tábhacht a bhaineann leis seo ag cruinnithe bliantúla tuismitheoirí agus múinteoirí nuair is gá.

Obair Bhaile:

- D'fhéadfadh gníomhaíochtaí ó bhéal, léitheoireacht nó scríofa a bheith mar chuid de thascanna obair bhaile mar is cuí don leibhéal ranga.
- Molaimid go nglacfadh gach páiste páirt i gcineál éigin léitheoireachta gach lá. D'fhéadfadh sé seo a bheith i gceist leis an léitheoireacht a shocraíonn an múinteoir, athbhreithniú ar obair an lae ar scoil, léamh mar chaitheamh aimsire nó réamhullmhú ábhair a dtiocfar orthu sa scoil an lá dár gcionn.
- Tugann na múinteoirí aird ar leibhéil éagsúla chumais na bpáistí agus iad ag socrú a dtascanna obair bhaile agus na rátaí éagsúla oibre. Spreagtar tuismitheoirí dul i dteagmháil le múinteoirí faoi deacrachtaí maidir le tascanna obair bhaile ionas gur féidir é a dhifreáil nuair is gá.
- Cabhraíonn obair bhaile leis an nasc scoil is baile a cruthú.

Páistí le riachtanais speisialta

Féach ar pholasaí SEN agus Polasaí Gaeilge Tír na nÓg atá iniata le seo.

I múineadh na teanga i nGaelscoil Thulach na nÓg, is é an aidhm atá againn ná go bhfuil gach duine san áireamh. Glacfaidh gach páiste páirt i gceachtanna agus gníomhaíochtaí Gaeilge. Déantar idirdhealú chun riachtanais na páistí sa rang a chlúdú. Déanfar gach iarracht, le cabhair ó na múinteoirí tacaíochta an curaclam a mhúineadh ag léibhéal na páistí. Tá an foghlaim sa seomra ranga mar fhreagracht an múinteoir agus cabhraíónn na múinteoirí tacaíochta leo. Tá teagasc foirne, teagasc stáisiúin agus aistarraingt ar chuid de na modhanna comhtheagaisc a úsáidtear i rith na bliana.

I múineadh na teanga sa scoil tá sé mar aidhm againn a chinntiú go gcuirtear gach ceann san áireamh trí úsáid a bhaint as cineálacha éagsúla cur chuige difreála, cuid acu;

- Toradh foghlama:
    - Leibhéal – éagsúlacht ar leibhéal agus ar chastacht an ábhair

- Seicheamh – tugtar ábhar isteach do dhaltaí bunaithe ar a leibhéal ullmhachta ➢ Toradh foghlama: ○ Freagairt – torthaí éagsúla a sholáthar ar an tasc ➢ Próiseas foghlama:
- Rogha – ag roghnú gníomhaíochtaí is suimiúla dóibh agus a thagann lena gcumas ○ Suim – Tascanna ceaptha lena sainspéiseanna i gcuimhne
- Luas – ag athrú an ráta ag a ndéantar an teagasc agus an ráta a chaithfidh daltaí oibriú
- Acmhainn – Cuireadh ábhair/acmhainní foghlama ar fáil do dhaltaí chun freastal ar a gcuid riachtanas foghlama ○ Tacaíocht – nádúr na tacaíochta a athrú ○ Tasc – éagsúlacht tascanna agus castacht
- Stíl an teagaisc – modheolaíochtaí a athrú chun na bealaí éagsúla ina bhfoghlaimíonn daltaí a léiriú

Measúnú agus taifeadadh

Tá measúnú lárnach don phróiseas teagaisc agus foghlama. I nGaelscoil Thulach na nÓg bainimid úsáid as raon modhanna measúnaithe, foirmiúil agus neamhfhoirmiúil, ar bhonn leanúnach chun eolas a bhailiú faoi fhoghlaim, dul chun cinn agus ghnóthachtáil na bpáistí. I measc cuid acu tá;

- ➢ Tascanna agus trialacha deartha ag an múinteoir
- ➢ Comhdhálacha múinteoirí agus daltaí
- ➢ Ceistiú: ceisteanna dúnta agus oscailte
- ➢ Mapáil choincheapeanna intinne
- ➢ Féinmheasúnú: Rúibricí, Seicliostaí, Ordóga, ABC.
- ➢ Breathnóireacht agus monatóireacht an mhúinteora

Déantar cuid mhór den mheasúnú ar an gcuraclam teanga trí **bhreathnóireacht agus monatóireacht neamhfhoirmiúi**l an mhúinteora. Áirítear leis seo éisteacht le páistí ag léamh, breathnú ar an méid a chuireann siad le ceachtanna teanga ó bhéal agus a gcuid oibre scríofa a cheartú. Gné thábhachtach den mheasúnú foirmitheach is ea an t-aiseolas a thugtar don fhoghlaimeoir agus is féidir é seo a dhéanamh ó bhéal nó trí thuairimí scríofa. Is é cuspóir an cheartúcháin seo ná a thaispeáint do na páistí cá bhfuil botúin déanta agus iad a spreagadh a chun na botúin seo a sheachaint amach anseo.

Scrúdaithe Caighdeánacha

Ritheann muid tástálacha caighdeánaithe ar pháistaí de réir Imlitir 0138/2006. I mí na Bealtaine/Meitheamh na bliana cuirfear trialacha Béarla Dhroim Conrach ar fáil do gach rang ó Rang a hAon go dtí Rang a Sé. Toisc nach bhfuil na Naíonáin Shinsearacha ach tosaithe ag foghlaim Béarla ó mhí Eanáir, ní dhéantar triail fhoirmeálta Droim Conrach i mBéarla roimh

dheireadh na scoilbhliana seo. Seolfar torthaí trialacha eile chuig tuismitheoirí sa tuairisc deireadh bliana (cuireann muid seicliostaí naíonán freisin).

Úsáidtear torthaí na dtrialacha caighdeánaithe chun leanaí a bhfuil cúnamh breise de dhíth orthu a aithint, agus tugtar tús áite do leanaí a fhaigheann scór ag an 20ú peircintíl nó faoina bhun.

Pleanáil agus Tuairisciú Múinteoirí Aonaracha

Tabharfaidh an plean seo agus na Doiciméid Curaclaim eolas agus treoir do mhúinteoirí ina bpleanáil oibre fadtéarmach agus gearrthéarmach. Beidh an plean teanga seo ar fáil do mhúinteoirí le dul i gcomhairle leis agus iad ag pleanáil. Coimeádfaidh gach múinteoir Cuntas Míosúil – cáipéis a cuireann síos ar an teagasc agus an fhoghlaim a dhéantar gach mí – san fhillteán roinnte ar líne, a thabharfaidh treoir dár ndul chun cinn agus ár riachtanais agus athbhreithniú á dhéanamh againn ar ár ndul chun cinn sa Teanga.

Forbairt Proifisiúnta:

Is féidir na scileanna a fhoghlaimítear tríd na cúrsaí seo a roinnt le múinteoirí eile. Aithnítear riachtanais forbartha foirne ag cruinnithe rialta foirne nó ag cruinnithe bainistíochta scoile agus tugtar aghaidh orthu seo trí phlé, trí leas a bhaint as saineolas inmheánach agus/nó soláthar acmhainní riachtanacha. Tá an fhoireann i dteagmháil leis an tsraith de sheimineáir ghréasáin PLC a chuir an PDST ar fáil.

Leabharlann Ranga:

Tá leabharlann i ngach seomra ranga sa scoil. Tá go leor leabhar ar fáil sa leabharlann i ngaeilge freisin. Cabhraíonn na páistí l'eagraíocht an leabharlann. Fuaireamar go leor leabhar nua i mbliana don leabharlann scoile freisin agus tá deis ag na páistí dul ann leis an rang chun leabhar spéisiúila a fháil gach coicíse. Téann siad ar chuairt go dtí an leabharlann áitiúla gach bliain freisin.

Achmhainní agus TFC:

Sa scoil, tá na hachmhainní seo a leanas againn chun cabhrú linn an polasaí seo a chur i bhfeidhm. • Seideann Sí

- Abair Liom
- Cleite
- Leabhair móra
- Úrscéal ranga
- Leabharlann Ranga
- Clár Fónaic na Gaeilge
- Fónaic agus rann, cleachtaí agus greann
- Fonn Fónaice
- Building Bridges
- Turas na scríbhneoireachta

- Taispeántais dhátheangach
- Taisceanna Tuisceanna
- Féasta Focail
- Fuaimeanna agus Focail

TFC:

Aithnímid poitéinseal agus luach TFC chun deiseanna foghlama a fheabhsú. Bainfear úsáid as TFC sa seomra ranga agus i suíomhanna tacaíochta chun tacú le múineadh agus foghlaim an Ghaeilge

- Tá clár idirgníomhach i ngach seomra ranga.
- Tá iPadanna (30) againn don scoil.
- Cód na Gaeilge agus aipeanna eile orthu.
- Tá ríomhaire glúine ag gach múinteoir ceangailte le clóithóir.
- Is féidir lena páistí TFC a úsáid chun cabhrú leo agus iad ag scríobh sna seanraí srl.

<u>Critéir chun toradh a bhaint amach :</u>

Déanfar rath an phlean seo a mheas trí mhonatóireacht an mhúinteora agus aiseolas ó mhúinteoirí, ó dhaltaí agus ó thuismitheoirí. Déanfaimid breithiúnas ar a dul chun cinn má tá feabhas curtha ar fhoghlaim na bpáistí ar na bealaí seo a leanas;

Teanga ó bhéal

- ➢ Muinín agus inniúlacht sa chumarsáid a mhéadú
- ➢ Toilteanas níos mó tuairimí a nochtadh agus páirt a ghlacadh i ndíospóireachtaí ranga
- ➢ Scileanna éisteachta a fheabhsú

Léitheoireacht

- ➢ Caighdeáin chuí sa léitheoireacht tríd an scoil
- ➢ Rannpháirtíocht mhéadaithe sa léitheoireacht neamhspleách
- ➢ Rannpháirtíocht na dtuismitheoirí i dtacú agus cabhrú leis na páistí lena sealbhú litearthachta ➢ Taithí a fháil ar an léitheoireacht mar ghníomhaíocht thaitneamhach

Scríbhneoireacht

- ➢ Líofacht agus soiléireacht níos fearr sa chumarsáid agus san eispéiris foghlama

- ➢ Cur le taithí na scríbhneoireachta i seánraí éagsúla, lena n-áirítear scéalta agus dánta a roinnt le chéile ➢ Cur i láthair na hoibre a fheabhsú
- ➢ Ag baint úsáide as meáin éagsúla sa scríbhneoireacht

Cur i bhfeidhm agus Athbhreithniú:

Dréachtaíodh an plean seo mar thoradh ar chomhoibriú agus ar chomhairliúchán foirne tar éis na hoiliúna don PLC agus an gá le hathbhreithniú le linn na scoilbhliana 23-24.

Beidh an fhoireann ar fad freagrach as an bplean teanga seo a chur i bhfeidhm.

Leanfar le monatóireacht agus athbhreithniú a dhéanamh ar an bplean le linn na scoilbhliana 23-24 chun a chinntiú go gcuirtear i bhfeidhm go barrmhaith é. Tacófar le cur i bhfeidhm an phlean ag; múinteoirí, daltaí, tuismitheoirí, Bord Bainistíochta.

Dhaingnigh an Bord Bainistíochta an plean scoile seo ar _________________

Sínithe: ____

Cathaoirleach, Bord Bainistíochta na scoile

Aguisín 1: **Catagóir: Caidreamh sóisialta a dhéanamh (R.C. lch. 78)**

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Naíonáin	Ranganna 1 agus 2	Ranganna 3 agus 4	Ranganna 5 agus 6
Beannú do dhuine	Dia duit. Dia is Muire duit. Fáilte romhat! Nollaig/Cáisc shona duit! Beannachtaí na féile ort! Dé do bheatha chugainn!	Dia duit. Fáilte romhat. Go mbeannaí Dia duit! Bail ó Dia ort! Bail ó Dhia ar an obair! An bhaill chéanna ort! Gurabh amhlaidh duit! Ádh mór ort! Go n-éirí leat! Beannacht Dé leat!	Dia duit/dhaoibh. Dia is Muire duit/dhaoibh Bail ó Dhia ort. Cén chaoi ina bhfuil tú? Go maire tú is go gcaithe tú é! Dia anseo isteach! Sé do bheatha! Dia linn! Go mba hé dhuit! Beatha agus sláinte chugat!	Bail ó Dhia ort. Gurb amhlaidh duitse. Go mba hé duit. Nár laga Dia thú! Rath Dé ort! Go méadaí Dia do stór! Beannacht Dé lena (h)anam! Go bhfága Dia an tsláinte agat! Gura fada buan thú! Aon scéal agat?
Slán a fhágáil	Slán. Slán leat a Niamh! Slán agus beannacht! Oíche mhaith! Slán abhaile!	Slán go fóill. Slán tamall. Slán is beannacht! Feicfidh mé amarach thú! Oíche mhaith is codladh sámh.	Go néirí leat. Slán go fóill / Dia leat. Slán agus beannacht. Go dté tú slán! Go n-éirí an t-ádh / an bóthar leat! Slán tamall. Feicfidh mé ar ball thú.	Go néirí an bóthar leat. Chífidh mé thú. Go dtuga Dia slán abhaile tú!
Glaoch ar dhuine	A mhúinteoir! A Mháire. Tar anseo! Brostaigh! Dean deifir!	A Sheáin! A Mhúinteoir! Tar anseo. Tar anseo láitreach/ar an bpointe! Fan liom a Bhríd. A dhuine uasail.	Gabh i leith. Tar anseo. Gabh mo leithscéal. É ist liom le do thoil! A Sheáin, beidh mé leat i gceanna nóiméid/soicind.	Tar anseo, l'ed thoil. A dhuine uasail. A Bhríd. Teastaíonn uaim labhairt leat. Gabh anseo, a Cháit.

				Gabh i leith (Goile) anseo.
Aird a lorg	Gabh mo leithscéal. Éist! Cogar!	Gabh mo leithscéal	Gabh mo leithscéal. Cogar … Éist … Nóiméad amháin.	An féidir liom… Labhair liom… Abair liom.
Bualadh le duine	An bhfuil tú go maith? Conas atá cursaí/misneach?	Conas tá tú? An bhfuil tú go maith? Seo í mo dheirfiúr Ciara.	An bhfuil tú go maith? Conas tá cursaí? Aon scéal nua?	Aon scéal nua gur fiú trácht air?
Cur in aithne	Is mise ….. …..is ainm dom.	Seo é … Seo í mo dheirfiúr Ciara.	Is í seo Niamh. Is é seo Michéal.	Seo é/í Mícheál/ Cáit.
Freagairt do chur in aithne	Dia duit!	Táim go maith/go diail/go hainis.	Dia do bheathasa. Dia is Muire duit.	Tá áthas orm bualadh leat. Is deas liom aithne a chur ort.
Comhghairdeachas a dhéanamh	Comhghairdeas! Maith thú!	Comhghairdeas. Ard fhear. Togha fir/mná. Tréaslaím leat.	Maith an buachaill! Sár iarracht. Ard fhear! Comhghairdeas! Go maire tú is go gcaithfidh tú é/Go maire tú é. (Nuair a fhaigheann páiste ball éadach nua.)	Togha fir. Togha mná. Comhghairdeas ó chroí. Tá sé tuillte go maith agat. Tréaslaím leat. Tá sé tuilte go maith agat.
Comhbhrón a dhéanamh	Tá brón orm. Tá cathú orm.	Tá brón orm. Mí-ádh. Ná bac san.	Mí-ádh! Ná bac san. Beidh lá eile ag an bPaorach.	Ní maith liom do thrioblóid. Is dona liom do chás.

				Go ndéana Dia trócaire air/uirthi. Ar dheis dé go raibh sé/sí.
Sláinte a ghuí	Go n'éirí leat!	Dia leat.	Go dté tú slán. Dia leat.	Go bhfága Dia againn tú. Nár lagaí Dia thú. Dia go deo le Deirdre! Go mbeirfimid beo ar an am seo arís. (Nuair a chloistear an chuach don chéad uair sa bhliain) Go bhfága Dia an tsláinte agat.

Catagóir: Soiléiriú a lorg i gcomhrá (R.C. lgh 20)

Ba choir go gcuirfí ar chumas an pháiste	**Naíonáin**	**Ranganna 1 agus 2**	**Ranganna 3 agus 4**	**Ranganna 5 agus 6**
Easpa tuisceanna a léiriú	Ní thuigim Abair é sin arís Tá soiléiriú uaim le'd thoil.	Ní thuigim é sin. Ní thuigim tú. Níl fhios agam céard tá le déanamh. Tá cabhair/treoir/comhairle uaim le'd thoil. An féidir é seo a mhíniú le'd thoil?	Ní thuigim. Abair arís é. Cad dúrais? An féidir é seo a mhiniú le do thoil? Ní thuigim an cheist/an rud atá á rá agat.	Ní thuigim. An bhfeadfá é a rá/ mhíniú arís, l'ed thoil? Níl mé in ann é sin a thuiscint.
Cabhair a lorg	Cabhair le do thoil! Bain an barr de … An osclóidh tú mo bhosca / bhuideál … An bhfuil cead …	Cén Ghaeilge atá ar …? Cad is brí le ..? Conas a dearfa …? Conas a deir tú …?	Conas a dearfa…? Cén Ghaeilge atá ar…? Cuir Gaeilge ar…? Táim i bponc.	Tá cabhair uaim leis seo. Nílim cinnte faoi seo. Conas a dearfa…?

		An ndéanfá áis dom le'd thoil?	Cén bealach a deireann tú? Céard atá á rá agat?	
Litriú a lorg	Litrigh an focal …. le do thoil.	Conas a litríonn tú..? Litrigh 'shiúil' m'ás é do thoil é.	Litrigh… Conas a litreofá…? Conas a litríonn tú …? An feidir leat é a litriú?	An bhfeadfá…. a litriú dom, le'd thoil?
Iarraidh ar dhuine rud éigin a scríobh	Scríobh (litir / focal / nóta) le do thoil. Scríobh síos é sin.	Scríobh….. dom, más é do thoil é. Scríobh síos é más é do thoil é. Tóg síos … Scríobh dom é.	Bain triail as. Tabhair faoi. Tosnaigí. Lean oraibh! Scríobh síos … An féidir leat é sin a scríobh? An bhfuil sé sin tógtha / scríofa síos agaibh.	Scríobh dom é. Bí cúramach leis an scríbhneoireacht.
Caint níos moille a lorg	Níos moille.	Abair arís é, l'ed thoil. Abair go mall é más é do thoil é.	Breá bog. Deas socair. Tóg d'aimsir. Tóg go bog é. Níos moille más é do thoil é. Níor chuala mé thú, abair é sin arís le do thoil.	Abair go mall é, l'ed thoil. An bhfeadfá é a rá beagán níos moille?
Easpa cumais a léiriú	Níl mé in ann … Ní féidir liom…. Táim caillte.	Táim i bponc. Ní thuigim é sin. Ní thuigim é.	Ní thuigim…. Abair arís é. Níl mé in ann é seo a dhéanamh. Níl mé ábalta.	Ní féidir liom é sin a thuiscint.

Eolas breise nó deimhniú ar thuiscint a lorg	Aon nod eile, a mhúinteoir?	An bhfuil sé seo ceart?	Lean ort. Tabhair dom níos mó eolais.	An féidir leat é sin a dhéanamh níos soiléire? Cén áit go díreach a bhfuil an teach sin? Ar dheis/chlé an ea?

Catagóir: Dul i gcion ar dhuine nó ar dhaoine eile (R.C. lgh. 21,22)

Ba choir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Naíonáin	Ranganna 1 agus 2	Ranganna 3 agus 4	Ranganna 5 agus 6
Cead a lorg, a thabhairt agus a dhiultiú.	An bhfuil cead agam dul amach / dul go dtí an leithreas?	An bhfuil cead agam x a fháil / mo lámha a ní? Tá / Níl. Ceart go leor. Fan go fóill. Brostaigh. Ar aghaidh leat. Níl cead agat x a fháil. Tá cead agaibh.	An bhfuil cead agam imirt libh? Tá/níl cead agat/agaibh… An féidir liom? Is féidir / Ní féidir leat/libh… Bhfuil sé ceadaithe….? Fan go fóill.	An bhfuil sé ceart go leor é sin a dhéanamh..? Tá/Níl sé ceart go leor. Níl sé sin ceadaithe. Níl sé ceart go leor é sin a dhéanamh. An bhfuil cead agam teacht isteach / bheith ar dtús?
Buíochas a léiriú	Go raibh maith agat. Fáilte romhat. Go raibh mile maith agat.	Go raibh míle maith agat / agaibh. Míle buíochas. Buíochas ó chroí. Ná habair é.	Go raibh céad míle …. Tá mé buíoch díot.	Go bhfága Dia an tsláinte agat. Go méadaí Dia do stór. Nár laga Dia tú.
Smaoineamh a chur chun cinn	Céard faoi……?	Cad faoi…? Cad mar gheall ar…? Ar mhaith leat… Céard faoi cluiche peile?	Céard faoi chluiche peile? An mbeadh? N'fheadar ann…?	Cad a déarfá le…? Cad mar gheall ar…? Cad a cheapfá do…? Bhí smaoineamh iontach agamsa….

			Ar mhaith le haon duine cispheil a imirt?	An bhféachfaimid ar an teilifís?
Iarraidh ar dhuine rud éigin a dhéanamh nó a éileamh	Stop! Stad! Déan! Dún an doras le do thoil! An ndúnfaidh tú an doras dom le do thoil? Cuir an x ar an mbord. Tabhair dom é. Déan gar dom – faigh peann luaidhe dom.	Faigh an … Bailigh na… Tabhair dom an/do… Ná dean é sin arís Lig ort go bhfuil pian agat!	Faigh mo chóta. Tabhair dom an… Bailigh na… An bhfeadfá…? An féidir leat …? An dtabharfá … don le do thoil?	An féidir leat An ndeanfá…? Mura mhiste leat. An ndeanfá gar dom..?
Impí ar dhuine	Le bhúr dtoil, seasaigí …	Á, tabhair seans eile dom. A, lig dom. Más é do thoil é. Le do thoil.	Más é do thoil é.. Beidh mé go maith. Táim ag impí ort / oraibh.	Á, lig dúinn dul amach. Tabhair an seans deirneach dúinn.
Áiteamh ar dhuine	Stop! Stad é sin!	Níl an ceart agat. Tá tú mí-cheart. Éirigh as! Cuir deireadh leis!	Tá tú mí cheart. Ní thuigeann tú an sceál.	Tá tú mí cheart ar fad. Ní aontaím in aon chor leat. Ní mar sin atá in aon chor ach… Ni thagaim lea tar aon chor…/ar chor ar bith
Duine a mhealladh	Cailín / buachaill maith! Maith thú!	Níl sé deacair. Tá sé easca. Bain triail as. Coinnigh ort! Tá sé an éasca.	Bain triail arís as. Tá tú breá ábalta. Maith thú! Fair plé dhuit! Mo cheol thú!	Déan iarracht amháin eile. Tabhair faoi arís. Bíonn gach tosnú lag.

Plamás a dhéanamh le duine nó duine a ionramhail	Tá tú go maith / an mhaith/go h'iontach/ar fheabhas.	Tán tú go diail ar fad, bail' ó Dhia ort. Tá sé sin go h'íontach Tá sé sin go h'álainn. Tá … galánta/go h'álainn.	Tá tú breá ábalta.. Ní baol duit. Mo cheol thú!	Tá tú go h'iontach Nach gleoite é sin. Sin iarracht iontach.
Dallamullóg a chur ar dhuine	Nílim ach ag magadh.	Féach, níl sé briste ar chor ar bith!	Dheineas dearmad. Tá tú imithe amú. Tá tú imithe ar strae.	Feách! Níl faic air. Níl sé briste.
Duine a ghríosadh	Maith tú! Ar aghaidh leat! Lean ort!	Lean ort. Seo leat. Triail arís é. Coinnigh ort! Mo cheol thú.	Coinnigh ort. Ard fhear. Ar aghaidh leat! Lean ar aghaidh! Fair plé dhuit! Togha fir/cailín. Déan do dhícheall.	Tá tú go hiontach. Lean ort, tá tú ag déanamh togha jab.
Magadh faoi dhuine		Há há! Bhí an bua againne! Ha! Ha! Tá an bua agamsa! Cailteoir!	Tá buaite arís ort! Éirigh as! Téigh abhaile duit féin! Ha! Ha! Ar chuala tú an scór?	Ní dhéanfadh an saol capall ráis d'asal. Tá sé soiléir gur sinne an rang/an scoil is fearr.
Cuireadh a thairiscint, nó glacadh leis, nó é a dhiultiú agus fiosrú faoi	Ar mhaith leat dul ….? Ní feidir liom. Tá brón orm. An bhfuil tú sásta?	Ar mhaith leat teacht go dtí mo theach, mo chóisir srl? Ba/Níor mhaith liom. Cá mbeidh sé ar siúl? Cén t-am? Cén dáta / lá? Cathain? Cén lá é sin? Ba bhreá liom..	An mbeadh suim agat? Ar mhaith leat..? Ba bhreá liom… Cén t-am? An dtiocfaidh tú go dtí…? Tiocfaidh cinnte / Ní thiocfaidh. Go raibh maith agat don	An dtiocfaidh tú go dtí mo theach? Tiocfaidh cinnte. N'fheadar fós, ach…. Cén lá é sin?

		Tá brón orm, ní féidir liom mar…	chuireadh / ach ní féidir liom dul mar …	
Moladh a dhéanamh do dhuine	Déan mar seo é… Amharc/féach Éist go cúramach!	Nach bhfaighfeá leabhar…? Ná suífá síos..? Nach n-imreofá le…?	Téanam ort. Seo leat. Bí sóisialta.	Nach n-imreofá cluiche linn..? Nach mbeadh sé níos fearr dá… B'fhéidir go mbeadh sé níos fearr é a thriail mar seo.
Glacadh le hiompar duine nó diultiú dó	Tá sé sin ceart go leor! Ná déan sin! Ní maith liom é sin. Ní feidir leat …	Tá sé sin ceart go leor. Níl sé sin ceadaithe. Nach bhfuil a fhios agat nach bhfuil cead. Níl cead sin a dhéanamh.	Ceart go leor. Níl sé sin ceadaithe. Ná dean é sin go deo arís. Ná bí ag pleicíocht. Coinnigh do lámha agat fhéin.	Tá cead agaibh.. Níl sé sin ceadaithe… Tá sé sin i gcoine na rialacha.
Duine a rialú nó a smachtú	Níl cead! Suigh síos! Bí go maith!	Níl cead agat.. Ní féidir sin a dhéanamh! Ní féidir leat é sin a dhéanamh.	Ná dean é sin go deo arís. Éirigh as san. Cuir uait é sin. Ná bí ag pleidhcíocht/útamáil.	Ní féidir leat é sin a dhéanamh. Níl cead agat labhairt mas sin le h-éinne. Níl an iompar sin ceadaithe sa scoil seo. Tá rialacha na scoile á mbriseadh agat.
Toirmeasc a chur ar iompar dhuine	Stop sin!	Ní féidir le h-aon duine… Níl cead agat mo cheannsa a úsáid. Níl cead ag éinne…	Níl sé ceadaithe… Caithfidh sibh… An t-aon rud…	Ní féidir le h-aon duine… Táim ag súil nach ndéanfaidh éinne…..

G:01-8252858   **S: www.tulach.ie**   **R:tulach@eircom.net**

			Ní féidir le haon duine lámh a leagadh ar an liathróid.	
Daoine a eagrú	Seasaigí ansin!	Seo iad na rialacha.. Seo mar a dhéanfaimid… Seasaigí i líne… Suígí i gciorcal…… Ceart go leor. Tar anseo. Téigh isteach sa line.	Seo an slí chun… An bhfuil gach éinne ag faire orm? Rachaimid trasna anseo.	Ceart go leor. Is mar seo a dhéanfaimid é… An bhfuil sibh go léir ag tabhairt airde orm?
Foláireamh a thabhairt do dhuine	Bí/bígí cúramach! Tabhair aire!	Tóg bog é. Bí curamach. Brostaigh ort. Bí aireach. Ná bí ag dul ró-thapa! Ná bí ag pleidhcíocht.	Bí cúramach! Ní labharfaidh mé arís leat. Bíodh ciall agat. Go deas réidh más é bhur dtoil é.	Bí cúramach! Tá tú ar do sheans deiridh. Nílim chun labhairt leat arís.
Stádas a fhógairt nó a cheistiú	Mise an ceannaire! Is mise an captaen.	Is mise atá i bhfeighil. Is mise an captaein inniu. Níleann tusa i bhfeighil. Is mise an duine is fearr sa rang.	Sibhse ag foghlaim. Mise ag múineadh. Duine amhain ag caint. Táimse níos fearr!	Mise atá i gceannas. Tusa? Cé atá i bhfeighil na…? Nach tusa atá in ain m agus a bheith i bhfeighil ar…? Conas gur tusa …
Maíomh	Tá mise go maith/go h'iontach/ar fheabhas ag --.	Is mise an duine is fearr/is tapúla/is airde. Is mise a fuair an marc is airde.	Is mise an té ab fhearr… Ceann dos na leanaí is fearr… An bhfaca tú é sin?	Is sinne an rang is fearr. Tá an scór is airde faighte agamsa arís.

		Tá mise go hiontach ag … níos fearr ná éinne eile.	Is mise an duine is fearr ag …	Tá níos mó… agamsa ná ag éinne eile.
Dúshlán duine a thabhairt	An bhfuil tú in ann sin a dhéanamh?	Ní féidir leatsa é seo a dhéanamh. An féidir leatsa…? Ní dóigh liom go bhfuil tú in ann é a dhéanamh.	Ná bí… An bhfuil tú ábalta… Ní féidir leat é sin a dhéanamh.	Cuirfidh mé geall nach féidir leat… An bhfuil tusa ábalta poc soar a thógaint..? Geallaim duit nach féidir leat ….a dhéanamh.
Umhlaíocht nó easumhalaíocht a léiriú	Dia duit a dhuine uasal!	Déanfaidh mé anois é. Ní theastaíonn uaim é sin a dhéanamh. Ceart go leor. Déanfaidh / ní dhéanfaidh mé …	Ceart go leor. Tabharfadsa faoi anois. Ní dhéanfaidh mé……..	Ceart go leor! Déanfaidh mé anois é. Nílim chun é a dhéanamh. Ach ní theastaíonn uaim é sin a dhéanamh. Ach ní maith liom …….. A Thiarna Easbaig
Aisfhreagairt		Bíonn ormsa é a dhéanamh gcónaí.	Cuir deireadh leis!	Nílim ag iarraidh an chaint sin a chloisteáil arís. Cuir deireadh leis.
Sotal a leiriú	Níl fonn orm…..	Nílim chun….	Tá mé tar éis brón a rá cúig uaire. Cén fáth nach ndéanann tú féin é.	

Cabhair a lorg, a thairscint, glacadh leí nó diultiú dí	Tabhair cabhair dom. An féidir leat? Is féidir / Ní féidir, tá brón orm. An dtógfaidh? An dtabharfaidh? An mbogfaidh?	An féidir liom cabhrú leat? An bhfuil cabhair uait? Cé chabhróidh liom? Tá sé ceart go leor. Déanfaidh mé féin é. Cabhraigh liom! Cuidigh liom. Níl cabhair uaim.	An bhfeadfá cabhrú liom? An bhfeadfá lámh cabhrach a thabhairt dom? Is féidir, cinnte. Ní féidir, tá aiféala orm.	Ar mhaith leat lámh cúnta? Ba mhaith. An féidir leat cabhrú liom? Is féidir, ní féidir, tá brón orm.

Catagóir: Dearcadh a léiriú agus a lorg (R.C. lgh. 22,23)

Ba choir go gcuirfí ar chumas an pháiste	Naíonáin	Ranganna 1 agus 2	Ranganna 3 agus 4	Ranganna 5 agus 6
Eolas nó aineolas, cuimhne nó easpa cuimhne a léiriú agus fiosrú fúthu	An bhfuil a fhios agat? Tá/níl a fhios agam.	Tá / Níl fhios agam cé…	An cuimhin leat? Is / ní cuimhin liom. Níl a fhios agam cá bhfuil … / céhé/hí seo.	
Cinnteacht, éiginnteacht, féidearthacht a léiriú, fiosrú fúthu.	Tá / Níl 'Sea / Ní hea.	An bhfuil tú cinnte? Tá / Níl Táim / Níl mé cinnte. B'fhéidir.	B'fhéidir go / gur … Ní fheadair.	
Leibhéal dóchúlachta a léiriú agus fiosrú faoi… Gan amhras Is dócha Is féidir Ní móide Gan seans	Cé tá as láthair?	An bhfuil Lisa tinn? Is dócha go bhfuil. B'fhéidir go / nach bhfuil.	An dtiocfaidh sé, meas tú? Tiocfaidh sé ceart go leor. An mbuafaimid an corn? Níl seans againn.	An mbeidh sé anseo / an bua againn an dóigh leat? Beidh gan dabht / gan amhras. Níl / Tá mé cinnte.

Taitneamh nó easpa taitnimh a léiriú.	An maith leat? Is / ní maith liom. Is breá liom… Tá suim/dúil agam sa…	Is breá liom. Is fuath liom. Taitníonn ….liom/Ní thaitníonn ….liom.	Is aoibhinn liom. Tá diúl agam … Tá an ghráin agam air. An dtaitníonn – leat? Taitníonn / Ní thaitníonn.	Cuireann sé déistin orm.
Mianta a léiriú agus fiosrú a dhéanamh	Ar mhaith leat? Ba mhaith liom/Níor mhaith liom. An maith leat? Is maith liom/Ní maith liom	Ar mhaith leat? Ba mhaith liom/níor mhaith liom. An mbeadh cead agam…?	Ar mhaith leat? Ba mhaith/níor mhaith. An bhfuil aon seans go…? Ba mhian liom.	Ba mhaith liom/linn… Ba bhreá liom… An mbeadh sé ceart go leor dá?
Rogha a léiriú agus fiosrú fúithí	Is fearr liom. Is maith liom … ach is fearr liom.	Cé acu is fearr leat? Is fearr liom… ná … Is fearr liom scátáil ná siúl. Cé acu is fearr leat? B'fhearr liom…	Cé acu ab fhearr leat? B'fhearr liom.	Cé acu ab fhearr leat? Dá mbeadh do rogha agat cad a phiocfá? Dá mbeadh an rogha agam..
Leithsceál a ghabháil	Tá brón orm. Gabh mo leithscéal? Tá cathú orm.	Tá brón orm go bhfuil mé déanach.	Gabh mo leithscéal. Tá brón orm.. Cúis mór bróin… Tá mé buartha.	Tá brón orm go… ach … Is oth liom a rá…
Sásamh nó míshásamh a léiriú agus fiosrú fúthú	Go maith! Go deas! An bhfuil sé seo go maith? An bhfuil sé ceart go leor? / sách maith.	An bhfuil sé seo go maith /ceart go leor/go deas? Tá sé sin go maith/go diail/maith go leor. Tá sé mí-néata/go hainis.	Taim lán sasta. Táim mí-shásta. Níl sé sin maith a dhóthain. An bhfuil sé sách maith. An dóigh leat?	An bhfuil sé seo ceart go leor? Tá sé sin an mhaith. Níl sé sin ró-néata.

G:01-8252858 S: www.tulach.ie R:tulach@eircom.net

		Níl sé go hiontach. Go dona! An bhfuil sé sách maith? Céard a cheapann tú? Ar fheabhas! Tá sé lofa/ uafásach.	Déarfainn go / nach bhfuil.	
Aontú nó easaontú le ráiteas	Tá / Níl Is ea! Ní hea! Fíor / bréagach Ní thagaim le sin.	Tá tú mí cheart. Is ea. Tá an ceart agat. Nach bhfuil an ceart agat. Ní hea. Níl an ceart agat. Tá sé sin fíor / bréagach. Níl sé sin fíor / bréagach. Tá go maith.	Réitím go huile is go hiomlán leat. Ní réitím in aon chor leat. Briathra dearfa agus diúltach san Aimsir chaite m.sh Bhris / Níor bhris. Tá / Níl an ceart agat. Aontaím / Ní aontaím an n-aontaíonn tú?	Nach dóigh leat go bhfuil sé sin fíor? Sea, tá an ceart ar fad agat. Níl sé sin fíor. Táim ar aon intinn leat.. Is fíor duit. Tá dul amú ort. Tá, go deimhin. Tagaim/ní thagaim leis sin.
Ábaltacht nó easpa ábaltachta a léiriú	Is féidir liom rith. Ní féidir liom snámh. An féidir leat siúl?	Is féidir liom… Ní féidir liom… Táim ábalta…. Tá mé in ann rámhaíocht. Tá mé ar fheabhas… Tá mé ábalta.	An bhfuil tú ábalta…? An féidir leat…? Táim ábalta… Is/ní féidir liom. Tá mé sár mhaith ag…	Nach bhfuileann tú ábalta? Táim/nílim abalta. Tá / níl sé ar mo chumas…
Séanadh	(An raibh tú ag gáire?) Ní raibh. (An bhfaca tú?) Ní fhaca.	Sin breág! (An ndearna tú?) Ní dhearna.	An rabhais? Bhíos/Ní rabhas.	Ar fhág tusa an clós? D’fhág/níor fhág.

	(Ar chuala tú?) Níor chuala. (Ar thóg tú?) Níor thóg.			
Léiriú gur gá nó nach gá rud éigin a dhéanamh agus fiosrú faoi.	Is gá / Ní gá. Is cuma faoi. Cén chaoi ar éirigh leat?	Caithfimid fanacht ciúin. Ní gá dúinne fanacht istigh. Cén fáth nach bhfuil cead ag Rang 1… An bhfuil orm/orainn é seo a dhéanamh? Tá orm dul abhaile anois mar … Caithfidh mé dul … An gá dom sin a dhéanamh. An gcaitfimid dul amach?	An bhfuil orainn..? An gcaithimid..? Caithimid. Ní gá dúinn…	Caithimid….. a dhéanamh. Ní féidir iachall a chur orainn é a dhéanamh. Ní gá duitse é a dhéanamh.
Tuiscint ar rud éigin a léiriú	Tuigim … Tá sé seo an-éasca	Tá sé seo easca.	Tá sé seo an-fhurasta. Níl fadhb ar bith le…	Tá sé seo an éasca. Tuigim anois conas é a dhéanamh.
Léiriú gur cuma le duine	Is cuma liom.	Is cuma liom. Is róchuma liom.	Ní chuireann sé isteach ná amach orm.	Níl sé ag déanamh aon tinnis domsa. Ní chaillfidh mé codladh na hóiche mar gheall air. Is cuma sa sioc.
Léiriú faoina bhfuil ar intinn agus fiosrú faoi.		Táimse ag dul go dtí….. amárach. An bhfuil tusa..?	Beadsa ag dul. Céard fútsa?	Táimse ag dul ann. Cad fútsa?

				Táim cinnte go bhfuilim ag… Cad mar gheall ortsa?
Áiféala a léiriú	Tá brón orm. Gabh mo leithscéal.	Ní dhéanfaidh mé arís é. Tá an-bhrón orm. Tá fíor bhrón orm. Tá aifeál orm.	Ní dhéanfaidh mé a leithéid arís. Tá náire an domhain orm. Níl neart air.	Ní dhéanfaidh mé go brách arís é.
Maithiúnas a léiriú	Ceart go leor.	Tá sé sin ceart go leor. Tá go maith.	Ná bac san. Ná tóg aon cheann de.	Déan dearmad air. Cuirfimid laistiar dúinn é.
Tacaíocht a léiriú	Maith thú. Go deas. Go maith. Tá tú an-mhaith. Táim leat!	Lean ar aghaidh. Tá sé sin go breá. Maith thú Ar fheabhas. Go hiontach. Maith sibh.	Táim taobh thiar duit. Táim ar aon fhocal leat. Beidh tú go breá – ar aghaidh leat. Thar barr!	Tá sé sin go breá. Aontaím go hiomlán leat. Is féidir leat braith ormsa.
Díomá a léiriú		Tá diomá orm. Is mór an trua é sin.	Tá san díomách. Ní chreidim thú.	Is mór an trua éisin. Tá díomá orm é sin a chlós.
Dóchas a léiriú	Beidh tú ceart go leor.	Beidh mé ag súil le… Tá súil agam go… Le cúnamh Dé. Tá súil agam go mbeidh sé tirim amárach. Táim ag súil go mór le… Tá súil agam go dtiocfaidh sé/sí.	Táim dóchasach go… Le cúnamh Dé… Tá súil agam…	Tá súil againn go léir go… Táimid ar fad ag súil go… Táim ag tnúth go mór le…
Ligean air/uirthí	Féach, is féidir liom eitilt. Is x mé.	Táim ábalta. Is féidir liom….	An bhfuil gach éinne ag faire	Féach, is féidir liomsa…

	Is féidr liom …	Táim ag ligint orm gur x mé.	ormsa..?	
Scéalta nó scéilíní grinn a chumadh nó a insint	Bhí … Thit … D'ith … D'ól … Fuair …	Lá amháin….. Fadó, fadó… Ar maidin … Inné … Dé Sathairn seo caite … Aréir.	Fadó, fadó. Blianta ó shin… I bhfad siar… Arú inné … Anuraidh … Ar dtús … Ansin … Tar éis tamaill … Faoi dheireadh / ar deireadh.	Lá amháin…. Fadó riamh… Blianta ó shin… Aon uair amháin…
Eolas, aineolas, cuimhne nó easpa cuimhne a léiriú agus fiosrú fúthú.		An bhfuil fhios agat? Tá/níl. An cuimhin leat? Is cuimhin/ní cuimhin. Cé hé/hí sin? N'fheadar.	An cuimhin le éinne? Bhfuil fhios ag éinne? Más cuimhin liom i gceart… M'ás buan mo chuimhne..	Nach cuimhin leat..? Tá a fhios san agam. Nach bhfuil fhios agaibh..? Is cuimhin liom/ní cuimhin liom in aon chor. Bhí dearmad déanta agam air. Tá brón orm. Rinne mé dearmad ar fad air.
Cinnteacht nó éiginnteacht a léiriú agus fiosrú futhú féidireachtaí		Tá/níl. N'fheadar. Nílim cinnte. B'fhéidir go…	Bhfuil tú deimhneach? N'fheadar an baist! N'fheadar ó thalamh an domhain.	An bhfuil tú cinnte? Táim/nílim deimhneach. Nílim cinnte in aon chor. B'fhéidir go bhfuil sé sa chófra.
Leibhéal dóchúlachta a léiriú agus fiosrú faoi gan amhras		Is dócha. Gan amhras. An dóigh leat go…?	Cad a cheapann tú? Cad déarfá? Faic le rá agat?	Sílim/measaim. An mbuafaimid, meas tú?

Is dócha. **Is féidir.** **Ní móide.** **Gan seans.**		Nach bhfuil aon seans go…? Ní dóigh liom é. Is docha é. In aon chor.	An bhfuil aon rud le rá ag éinne? Is docha. Ana sheans.	An dócha go mbuafaimid? Is dócha é. Tá seans an mhaith ann. Nach bhfuil aon seans go…? Níl aon seans faoin spéir go…

Catagóir: Eolas a thabhairt agus a lorg (R.C. lch. 25)

Ba choir go gcuirfí ar chumas an pháiste.	**Naíonáin**	**Ranganna 1 agus 2**	**Ranganna 3 agus 4**	**Ranganna 5 agus 6**
Aithint	Peann Sin peann. Is liomsa é. Sin é mo leabhar nua	Seo…… Cad é sin? Sin carr gorm. Sin leoraí buí. Is madra mór é sin. Is bó í sin. Seo é mo chóta. Seo í mo chara.	Seo é/í. Cailín / buachaill an-mhaith / an-deas / dána is ea é / í. Teach trí stór atá ann.	Fear mór is ea é. Is é sin… Nach é sin….
Tuairisciú	Anseo / as láthair. Tá sé/sí tinn, sa bhaile, as láthair. Níl sé/sí anseo. Tá cnag ar an doras. Tá Liam dána / ag ithe / ag troid. Tá an leabhar ar an mbord. Chuala…	Tá…… tinn. Cad is ainm duit? ….. is ainm di. Tá sé/sí ag an bhfiaclóir / i seomra eile / san ospidéal. Thit sé sa chlós. Bhí … Chuaigh …	Tá sé briste/oscailte. D'itheas/d'ólas. Dhún mé…. D'oscail mé. Shocraigh Brian dul ag iascach ar an loch. Bhí Caoimhe ag iarraidh an fhuinneog a oscailt.	Tá an fhuinneog briste. Sé an scór a bhí ann ná… Corcaigh…… Ciarraí……

	D'ith mé / d'ól mé … Chuaigh … Tá sé tirim / ag cur baistí / ag cur sneachta / arís / anois .. Inniu an Luan / Máirt / Céadaoin / Déardaoin / Aoine.	Tá / Bhí x ag troid sa chlós. Tá x ag ithe an loin. Thug San Nioclás x dom.		
Teachtaireacht a thabhairt	Seo duit an rolla / nóta / litir. Seo nóta duit ó … Tá Niamh tinn. Tá cóta nua ag Barra.	Ní bheidh…… ar scoil. Dúirt Máirín go …… Tá litir agam duit ó … Ní bheidh mé ar scoil amárach. Beidh mé ag dul go dtí an fiaclóir ar a deich a chlog.	Ní bheadsa…… Beadsa…… Beidh an bus déanach inniu. Glaofaidh mé ort / oraibh ag cúig chun a hocht.	Beidh sé anseo ar a deich.
Ceartú le béim cuí	Ní liomsa é/í. Is leatsa é/í.	Ní leatsa é. Is liomsa é. Tá mo chótasa gorm … Mise / tusa a cheannaigh iad.	Is liomsa/leatsa é. Ní liomsa/leatsa é. Madra atá agam sa mbaile. Domsa a thug sé é.	Madra atá agamsa sa abhaile.
Ceisteanna a chur	An bhfuil cead agam dul amach / dul go dtí an leithreas? Cá bhfuil x? An bhfuil sé (dathanna / gníomhaíochtaí)? An bhfuil tú tinn? Tá / Níl. Cad atá sa --?	Cé leis? Cá bhfuil? Ar chaill éinne? Cén t-am é? Cathain a bheidh? Ar ith/ól tú? D'ith mé / níor ith mé. D'ól mé / níor ól mé. Cad/céard a tharla? Cé leis é seo?	Cad na thaobh? Inis dom. Abair liom. Ceisteanna le briathra ón aimsir chaite, aimsir láithreach, aimsir gnáthláithreach (dearfach agus diúltach).	Conas? Cathain? Cén fáth? Cén t-am? Cén? Cá háit? Ceisteanna le briathra ón aimsir fháistineach (dearfach agus diúltach). Cad é do thuairim? Is dóigh liom go / gur …

	Cé hé/hí sin? Cad é sin? An leabhar é? Cad is ainm duit? Cén aois tú? Cén rang ina bhfuil tú?	Ar thóg, thit, bhris, chuala, tháinig? An raibh, bhfaca, ndeachaigh, ndearna? Cén t-am? (uair) Cé mhéad? An dtéann tú …? Ar fhéach tú …	Cad is dóigh leat? Cén t-am? Cén fáth? Cad ina thaobh? Meas tú?	
Ceisteanna a fhreagairt	Tá / Níl. Tá sé sa chlós / sa seomra / sa leithreas / sa chófra.	Níor chuala mé tú. Níl a fhios agam. N'fheadar. Thóg, thit, Bhris agus rl. Ar an Aoine / Satharn – inné, ar maidin, ag am loin. Ní hea / sea. --- is ainm dom.	Ní rabhas. Bhíos. Ar a dó/trí a chlog. Leathuair tar éis, ceathrú tar éis, ceathrú chun … Ní théann Níor fhéach.	Bhí mé déanach mar níor Chuala mé an clog. Mar …………

Catagóir: Struchtúr a chur ar chomhrá

Ba choir go gcuirfí ar chumas an pháiste	**Naíonáin**	**Ranganna 1 agus 2**	**Ranganna 3 agus 4**	**Ranganna 5 agus 6**
Oscailt		Nóiméad amháin. Tá an lá go deas.	Ar chuala tú é. An bhfaca tú é. Nóiméad amháin.	A Liam, aon nóiméad amháin, l'ed thoil.
Féincheartú		Ó, ní hea. Fan go bhfeice mé.	Gabh mo leithscéal. An ea? Sea. Ní hea.	Fan go bhfeice mé. Gabh mo leithscéal. Ní Peadar a bhí ann ach Pól.

Cur síos a dhéanamh céim ar chéim.		Ar dtús. Ansin. Taréis tamaill. Faoi dheireadh.	I dtús báire. I dtosach. Ar dtús. Ar an gcéad dul síos.	Ar dtús. Ansin. Taréis tamaill. Faoi dheireadh. B'é deireadh an scéil ná……
Coimriú		Sin é é. Sin uile.	Mar sin. Mar fhocal scoir. Sé sin le rá.	Le scéal fada a dhéanamh gear.
Teacht tar thuairm		Is dóigh liom gurb é sin an fáth.	Dar liom féin/darliomsa. Is dóigh liomsa… Creidim… Feictear domsa..	Is dóigh liom gurb é sin an fáth go bhfuil sé as láthair.
Deireadh a chur		Bhuel, sin sin. Ceart go leor marsin.	Sin é marsin. Tá deifir orm. Caithfidh mé bogadh. Sin é an scéal mar sin.	Bhuel, sin é é.
Tús a chur le comhrá teileafóin	Dia duit. Róisín anseo.	Michéal anseo.	Dia duit, a chroí. Aon scéal nua? Conas tá cursaí?	Dia duit, a Siobháin Tadhg anseo.
Duine ar leith a lorg ar an teileafón	An bhfuil Róisín timpeall/ann/ar fáil? An féidir liom labhairt le…..	Ba mhaith liom labhairt le…	An bhféadfainn labhairt le… An bhfuil Mamaí istigh?	Ba mhaith liom labhairt le Pól. Máirín atá á lorg agam. An féidir liom focal a bheith agam le Niamh.

Léiriú go nglaofar arís ar an teileafón	Beimid ag caint arís!	Beidh mé ag caint leat arís.	Beidh mé i dtaghmháil leat arís amárach. Labharfaimid arís.	Beidh mé ag caint leat arís Amárach.
Tús a chur le litir		A ………., a chara.	A Sheáin, a chara dílis.	A Shiobháin, a chara.
Deireadh a chur le litir		Le grá.	Mise le meas… Slán go fóill… Do chara dílis.	Mise le meas.

Aguisín 2:

Léitheoireacht:

Naíonáin Bheaga

Réamhléitheoireacht:

- Déantar díriú isteach ar an bhfeasacht fóineolaíoch i Mí Méan Fómhair agus Deireadh Fómhair.

Luathléitheoireacht:

- Tar éis an briseadh mean téarma, tosaítear ar Fónaic na Gaeilge. Úsáidtear an scéim 'Fónaic agus Rann, Cleachtaí agus Greann' chun na fónaic a mhúineadh. Múintear dhá fhuaim in aghaidh na seachtaine chomh maith le foirmiú na litreach. Múintear na fuaimeanna trí rannta, ceol, athrá, cluichí teanga, úsáid na teicneolaíochta. Déantar dul siar ar na fónaic atá clúdaithe chomh maith gach seachtain. Déantar na fónaic seo a athmhúineadh tar éis agus tosaítear ar an bproseáis arís;

Seachtain 1: **c, a**	Seachtain 2: **d, g**	Seachtain 3: **o, i**	Seachtain 4: **r, n**
Seachtain 5: **l, t**	Seachtain 6: **h, b**	Seachtain 7: **s, m**	Seachtain 8: **p, e**
Seachtain 9: **f, u**	Seachtain 10: **d(caol), s(caol)**		

- Seoltar leabhar fónaice abhaile leis na páistí mar obair bhaile freisin.
- Gnásanna cló – ag léamh ó chlé go deas, ó bharr go bun srl.
- Úsáidtear 'Féasta Fócail' chun na radharcfhocail a mhúineadh tar éis na Nollag. Téann liostaí focail abhaile leis na páistí agus déantar cleachtadh orthu ar scoil agus sa bhaile. Féach thíos do na liostaí focal.
    - Téarma 2 – Radharcfhocail 1-10
    - Téarma 3 – Radharcfhocail 11-20

  Úsáidtear na háiseanna tacaíochta ón scéim 'Féasta Focail' chun tacú le foghlaim na radharcfhocail sa rang.
- Tosaítear freisin ar na leabhairíní 'Clár Luath Léitheoireachta' 1(a) i dTéarma 2. Léitear sa rang iad agus seoltar abhaile iad don obair bhaile le cleachtadh sa bhaile freisin. Úsáidtear na leabhair oibre a ghabhann leis na leabhair léitheoireachta chun tacú leis an léitheoireacht sa rang.
- Úsáidtear an scéim Séideán Sí chun an Ghaeilge a mhúineadh sna Naíonáin Bheaga.

	• I mí Bealtaine agus Meitheamh tosaítear ar an gclár Fónaic na Gaeilge – Céim 1. • Déantar rannta, dánta agus amhráin go rialta le linn na bliana.
Naíonáin Mhóra	• Gníomhaíochtaí Feasacht Fóineolaíochta. • Gnásanna cló – ag léamh ó chlé go deas, ó bharr go bun srl. • Déantar dul siar ar na fónaic ar fad sna Naíonáin Mhóra – clúdaítear dhá fhuaim in aghaidh na seachtaine. • Úsáidtear an scéim 'Fónaic agus Rann, Cleachtaí agus Greann' chun an fónaic a mhúineadh. • Múintear na gutaí fada freisin – á, é, í, ó, ú. • Déantar measúnú ar na páistí i dtéarma 1 le feiceáil cá bhfuil siad. Déantar measúnú orthu faoi na teideal seo a leanas; ainm an litir, fuaim an litir agus foirmiú an litir. • Úsáidtear an scéim Séideán Sí chun an Ghaeilge a mhúineadh sna Naíonáin Mhóra. • Léitear na leabhair Clár Luathléitheoireachta 1(b) i dtéarma 1, 1(c) i dtéarma 2 agus 2(a) i dtéarma 3. Seoltar na leabhair abhaile mar obair bhaile gach oíche. Úsáidtear na leabhair oibre a ghabhann leis na leabhair léitheoireachta freisin. • Dul siar a dhéanamh ar radharcfhocail 1-20 i dtéarma 1 agus tús a chur le radharcfhocail 21-100 a fhoghlaim i.dtéarma 2 agus 3. Seoltar abhaile iad mar obair bhaile. Tá na radharcfhocail ceangailte leis Clár Luathléitheoireachta. Úsáidtear áiseanna tacaíochta Féasta Focail chun cur leis an bhfoghlaim. • I dtéarma 2, tosaítear ar Céim 1 den chlár Fónaic na Gaeilge – gutaí gearra, fada agus consain, GCG. • I dtéarma 3, tosaítear ar Céim 2 agus 3 den chlár – CCGC, GCC, CGCC agus siollaí. • Déantar rannta, dánta agus amhráin go rialta le linn na bliana.
Rang 1	• Gníomhaíochtaí Feasacht Fóineolaíochta. • Measúnú ar na páistí i Mí Meán Fómhair/Deireadh Fómhair le feiceáil an bhfuil ainm, fuaim agus foirmiú na litreacha acu. Measúnú a dhéanamh ar radharcfhocail 1-100 freisin. • Úsáidtear an scéim Séideán Sí chun an Ghaeilge a mhúineadh i Rang 1. • Dul siar ar na fuaimeanna – consain, gutaí agus gutaí fada. • Múintear na cnuaschonsain: br , cr , dr , fr, gr , pr , sr, tr • Múintear na consain séimhithe: bh, ch, dh, fh, gh, mh, ph, sh, th. • Múintear na déirí; Déirí na focail: -óg , - ín , -án, -ach

<table>
<tr><td></td><td>

Dul siar a dhéanamh ar na radharcfhocail 1-100. Ag deireadh teárma 1/tús téarma 2, tús a chur le radharcfhocail 100-200 a fhoghlaim. Úsáidtear Féasta Focail agus na háiseanna a ghabhann leis chun iad a mhúineadh.
Clár Luathléitheoireachta; Clúdaítear na leabhair seo a leanas le linn na bliana;

Téarma 1 – Dul siar ar 2(a) agus tosaigh 2(b)
Téarma 2 – 2(c)
Téarma 3 – 3(a)

Déantar dul siar ar chéim 1-3 i gClár Fónaic na Gaeilge. Múintear Céim 4 tar éis na Nollag.
Déantar rannta, dánta agus amhráin go rialta le linn na bliana.

</td></tr>
<tr><td><u>Rang 2</u></td><td>

Gníomhaíochtaí Feasacht Fóineolaíochta.
I Rang a Dó, úsáidtear an scéim Abair Liom. Úsáidtear leabhar Rang a 3 i Rang 2.
Dul siar ar na radharcfhocail 1-200 le linn na bliana. Úsáidtear Féasta Focail le seo a dhéanamh.
Dul siar a dhéanamh ar na gutaí, gutaí fada, consain, cnuaschonsain, consain séimhithe, déirí na focail;

cnuaschonsain: br, cr , dr , fr, gr , pr , sr, tr
consain séimhithe: bh, ch, dh, fh, gh, mh, ph, sh, th.
Dul siar ar –óg, -ach, -ín, -án

Déantar idirdhealú idir gutaí caol – i + e – agus na gutaí leathan – a, o, u.
Múintear na fónaic nua seo a leanas;

Na cnuasconsain le ‘l’ – bl. cl, gl, pl, sl, dl, fl, tl,
Deirí; uí
Focail le ‘ón’, ‘ea’, eo’ iontu
Défhoghair: ia, ua

Dul siar agus daingniú a dhéanamh ar Céim 1-4 i gclár Fónaic na Gaeilge. Múintear Céim 5 i dtéarma 2 agus a 3.
Clár Luathléitheoireachta: Léitear na leabhair sa rang agus seoltar abhaile iad mar obair bhaile léitheoireachta freisin.

Téarma 1 – Dul siar ar 3(a) agus 3(b)
Téarma 2 – 3(c)
Téarma 3 – 4(a)

Déantar rannta, dánta agus amhráin go rialta le linn na bliana. Clúdaítear dán amháin agus amhráin amháin in aghaidh na míosa.

</td></tr>
<tr><td><u>Rang 3</u></td><td>

Úsáidtear an scéim Abair Liom 4 i Rang a Trí chun an Ghaeilge a mhúineadh.

</td></tr>
</table>

	• Déantar dul siar ar radharcfhocail 1-200.
	• Clár Fónaic na Gaeilge – Déantar dul siar ar Céim 1-5. Tosaítear ar Céim 6 i dtéarma 2/3.
	• Dul siar ar na gutaí caol – e, é, i, í – agus na gutaí leathan – a, á, o, ó, u, ú.
	• Dul siar ar na consain séimhithe – dh, bh, mh, gh, fh, sh, ch, ph.
	• Dul siar ar na cnuasconsain agus dé-fhoghair atá déanta go dtí seo.
	• An urú a mhúineadh go foirmiúil – gc, mb, nd, bhf, ng, bp, dt.
	• Ábhair léitheoireachta breise;
	  ○ Lasracha
	  ○ Spréacha
	  ○ An Nathair agus na Spéaclaí
	  ○ An Múinteoir Nua
	  ○ Taisce Tuisceana Sraith 1 – Bosca 1/2
	• Déantar rannta, dánta agus amhráin go rialta le linn na bliana. Clúdaítear dán amháin agus amhráin amháin in aghaidh na míosa.

Rang 4	• Úsáidtear an scéim Abair Liom 5 i Rang a Ceathair chun an Ghaeilge a mhúineadh.
	• Clár Fónaic na Gaeilge: Céim 1 – 6.
	• Dul siar a dhéanamh ar na fónaic uilig le linn na bliana; gutaí fada agus gear - caol agus leathan, consain agus consain séimhithe, na huruithe.
	• Ábhair léitheoireachta breise;
	  ○ Coillte
	  ○ Sléibhte
	  ○ Ar Thóir an Toirc Bháin
	  ○ An Teist
	  ○ Taisce Tuisceana Sraith 1 – Bosca 3 agus Sraith 2 – Bosca 1
	• Déantar rannta, dánta agus amhráin go rialta le linn na bliana. Clúdaítear dán amháin agus amhráin amháin in aghaidh na míosa.

Rang 5	• Clár Fónaic na Gaeilge: Céim 1 – 6. • Úsáidtear an scéim Abair Liom 6 i Rang a Cúig chun an Ghaeilge a mhúineadh.

	• Déantar rannta, dánta agus amhráin go rialta le linn na bliana. Clúdaítear dán amháin agus amhráin amháin in aghaidh na míosa.
	• Ábhair léitheoireachta breise;
	  ○ Gleannta
	  ○ Cine Shiabhra
	  ○ Taisce Tuisceana Sraith 2 – Bosca 1 & 2
	• Dul siar a dhéanamh ar na radharcfhocail ar fad agus na fónaic mar a thagann siad aníos más gá.

Rang 6	• Clár Fónaic na Gaeilge: Céim 1 – 6.
	• Úsáidtear an Scéim 'Croí na Gaeilge' chun an Ghaeilge a mhúineadh i Rang a Sé.
	• Ábhair léitheoireachta breise;
	  ○ Tonnta
	  ○ Úbalonga
	  ○ Biliúnaí Beag
	  ○ Taisce Tuisceana Sraith 2 - Bosca 1 & 2
	• Déantar rannta, dánta agus amhráin go rialta le linn na bliana.

Dánta agus Amhráin:

	Dánta	**Amhráin**
Naíonáin Bheaga	Róisín ag gabháil ar scoil Rothaí an bhus Caithfidh mé Féach orainn **Mé Féin** Is mise an madra Teidí Beag álainn Rólaí Pólaí	

	Gugalaí gug Lámh, Lámh eile Tá teidí ag siúl Is féidir liom Tá mo lámha glan/salach **<u>Oíche Shamhna</u>** Oíche Shamhna **<u>Eadaí</u>** Nach mise an cailín maith Éadaí Tá an Geimhreadh ann Éadaí Nóirín **<u>An Nollaig</u>** San Nioclás Bualadh Bos **<u>Sa Bhaile</u>** Táimse anois ag tógáil tí An Hocaí Pocaí Cúigear Fear Cá bhfuil mé? Mo thigh **<u>An Aimsir</u>** An Bháisteach Cén sórt aimsire atá ann inniu? Bhí Máirtín amuigh **<u>An Cháisc</u>** Ubh bheag	

	Bia An Bricfeasta Cad atá i do bhosca lóin? An maith leat Ag dul go dtí an Pháirc Lá breithe sona duit A hAon, Dó, Trí, Ceathair, Cúig, Sé **Siopadóireacht** Micilín Muc Ag dul go dtí an siopa **An Teilifís** Ar an teilifís Is maith liom an teilifís **Caitheamh Aimsire** An tarracóir Hé, hó, mo Dhaideo An teo teo An luascán Suas síos Beidh sé mór • **Féach thíos liosta de dánta, rannta agus amhráin breise a oireann do na Naíonaín.**	
Naíonáin Mhóra		
Rang 1	• Tithe • Sa Zú • An dTiocfaidh tú Liom?	• Cad é atá Istigh sa Veain • Istigh sa Zú. • Nóra Bheag

	• An Spideog • Breithlá mo Dhaidí • Ghléas Seán é Féin ar Maidin • Mo Dheirfiúirín Bheag • Iní Míní Meidhní Mó • Lá Fhéile Pádraig	• Óró 'sé do Bheatha 'Bhaile • Séamúisín • Dilín Ó Deamhais • Beidh Aonach Amárach • An Leanbh Nua • Seachain an Crogall • Púca • An Hocaí Pócaí • Coinín na Cásca
Rang 2	• An tOchtapas • Obair an Tí • I Rang a Trí • An Staighre Beo • Píotsa Piobarónaí • Siopadóireacht le Mamaí • Iascaireacht • Ní Maith Liom an Bháisteach	• Mo bhreithlá • Tá Teachín Beag Agamsa • Dána Dána Rang a hAon • Beidh Aonach Amárach • Bia • Oró 'Sé do Bheatha 'Bhaile • Ceol • Ag Cur Báistí Arís
Rang 3	• Cé Thú Féin? • Cá bhfuil Cónaí Ort? • Mo Scáth • I Láir an Bhaile Mór • Glasraí • An Maith Leat Éadaí? • Laethanta Saoire • An Aimsir	• Is Mise Seán • An Baile Beag • Téir Abhaile Riú • Siopadóireacht • Is Breá Liom Bia • Gléas Tú Féin Mar is Ceart • Dúlamán • Samhradh Samhradh

Rang 4	• An Seilide • Cad Ba Chóir Dom a Ithe? • Tithe • Is Deas Liom Turas • Tá Gach Rud sa Mhargadh Uaim • An Fear Bréige • Chuaigh Mé Dtín Phictiúrlann • An Sneachta • Liathróid i bPáirc an Chrócaigh • Bainseo	• Fáilte Isteach • Cáca sa Chistin le Cáitín • Nóra Bheag • Is Maith Liom an Scoil, Ní Maith Liom an Scoil • An Chéad Nollaig Mhór • Siopadóireacht le Mam • Superman • Trasna na dTonnta • Amhrán na bhFiann • Amhrán na Bó
Rang 5	• An tÉitleán • Bí Cúramach Cad a Itheann Tú • Éinín sa Bhaile Mhóir • Ar Scoil • Ag Ceannach Éadaí • Éadaí • Mo Mhadra Leisciúil • An Fear Bocht • Óisín i ndiaidh na Féinne	• Peigín Leitir Móir • An Freastalaí Bocht • An Nóta sa Bhuidéal • An Bhfaca Tú Mo Shéamuisín? • Na Bróga Reatha Cuileáilte • Rince Philib a Cheoil • Cé a Ghoid an Teilifíseán? • Báidín Fheilimí • Tír na nÓg • Mise sa Todhchaí
Rang 6	Roghnaíonn na múinteoirí a rogha filíochta agus amhráin do Rang 6 (ag brath ar chaigheán, cumais agus spéiseanna an ranga).	

Plean Bliana Fhónaic na Gaeilge

	M.Fómhair – D.Fómhair	Samhain - Nollaig	Eanáir - Feabhra	Márta - Aibreán	Bealt - Meith
N.B					**Céim 1**
N.M	**Céim 1** - 6 seacht 2 sheacht – na fuaimeanna *c t m r d g b a o u l f n e i* gutaí gairide 2 sheacht – na fuaimeanna *á ó ú z í é j p h* gútaí fada 2 sheacht –na fuaimeanna *c r f l ú n ó á t v z* gutaí fada/gairid	**Céim 2** Tosaigh **Céim 2** 1 seacht. CCGC 1 seacht. GCC 1 seacht. CGCC	**Céim 3** 1 seacht. Siollaí (1 seacht. caol/leathan)	**Céim 4** 1 seacht. – litreacha dúbáilte *(nn, ll, rr)* 3/4	**Dul siar ar an chód**

G:01-8252858 S: www.tulach.ie R:tulach@eircom.net

Rang 1	**Céim 1 -** **Céim 2** Tosaigh **Céim 2** 1 seacht. CCGC 1 seacht. GCC 1 seacht. CGCC	**Céim 3** 1 seacht. Siollaí (1 seacht. caol/leathan)	**Céim 4** 1 seacht. – litreacha dúbáilte *(nn, ll, rr)* 3/4	(Braith ar an Rang Céim 5)	**Dul siar ar an chód**
R2	**Céim 1 agus 2** 1 seacht. (Aird ar pháistí a bhfuil deacracht acu agus tacaíocht a thabhairt) **Céim 3** 1 seachtain **Céim 4** 2 seachtain ***Nóta ar an ghramadach –*** *uimhir iolra a chríochnaíonn ar 'nna'. Aimsir láithreach le deireadh – (e)ann séimhiú, aimsir chaite* **Céim 5** 1 seachtain **Céim 6** 1 seachtain ar gach fuaim acu seo – *ú, í, é, á, ó, ua, ia*	**Céim 6** 1 seachtain ar gach fuaim acu seo – e, i, o, u, schwa, r,bh/mh … an guta cúnta/fuaim sa bhreis ***Nóta ar an ghramadach –*** *Ag úsáid an eolais ar chaol agus leathan le focail a rangú.* **Malairtí (Céim 5)** *bh/mh, dh/gh, n, l, ó, ai, io,* ***Nóta*** *Béim ar chiall agus chomhthéacs na bhfocal nuair atá malairtí i gceist*	**Malairtí (Ceim 5)** Béim ar chomhthéacs agus ciall an fhocail. Seans nach nglacfaidh cuid acu seo ach cúpla lá - *f/ph, a, ea, oi, ch*	**Malairtí (Céim 5)** Dul siar	**Dul siar ar an chód**

R3	**Céim 2** 1 seachtain - ceacht 2 – focail amaideacha **Céim 3** 1 seachtain – béim ar chaol/leathan **Céim 4** 1 seachtain ***Nóta ar an ghramadach –*** *uimhir iolra a chríochnaíonn ar 'nna'. Aimsir láithreach le deireadh – (e)ann séimhiú, aimsir chaite* **Céim 5** 1 seachtain **Céim 6** 1 seachtain ar na fuaimeanna *í, ú, á, ó, é, ua, ia*	**Céim 6** 1 seachtain ar gach fuaim acu seo – *e, i, o, u,* *r, bh/mh*(bhog), *bh/mh*(caol) An guta cúnta/fuaim sa bhreis ***Nóta ar an ghramadach –*** *Ag úsáid an eolais ar chaol agus leathan le focail a rangú.*	**Malairtí** Seans nach nglacfaidh cuid acu seo ach cúpla lá. *bh/mh, dh/gh, n, l, ó, ai, io,*	**Malairtí** *f/ph, a, ea, oi, ch*	**Dul siar ar an chód** **Nóta ar an ghramadach -** Na réimíreanna agus a dtionchar ar fhocail *oll-, sean-, ró-*
R4	**Céim 2** 1 seachtain – focail amaideacha **Céim 3** 1 seachtain **Céim 4** 1 seachtain **Céim 5** 1 seachtain **Céim 6** 1 seachtain ar gach fuaim acu seo - *ú, í, é, á, ó, ua, ia*	**Céim 6** 1 seachtain ar gach fuaim acu seo *e, i, ó, u,* *r, bh/mh(*bhog), *bh/mh*(caol)	**Malairtí** Seans nach nglacfaidh cuid acu seo ach cúpla lá. *bh/mh, dh/gh, n, l, ó, ai, io,*	**Céim 6 – Deirí Coitianta** 1 seachtain ar gach ceann acu seo – *án, eoir, (e)ach(t), (e)ann, mhar, tar* **Dul Siar** Fuaimeanna na bpríomhghutaí	**Dul Siar** Fuaimeanna na bpríomhghutaí Imscrúdú a dhéanamh ar phatrúin litrithe An schwa Na réimíreanna *ré-, iar-, fíor-,*

Rang 5&6	**Céim 2** – ceacht 2 (focail amaideacha) **Céim 3** 1 seachtain **Céim 4** 1 seachtain **Céim 5** 1 seachtain **Céim 6** – 1 seachtain ar gach fuaim acu seo – *ú, í, é, á, ó, ua, ia*	**Céim 6** **1 seachtain ar gach fuaim acu seo.** *e, i, o, u, schwa,* r, bh/mh…….. **Deirí Coitianta** 3/4 sheacht *án, eoir, (e)ach(t), tar, (e)ann, mhar*	**Céim 6 – Deirí Coitianta** *án, eoir, (e)ach(t), (e)ann, mhar, tar* **Malairtí** Seans nach nglacfaidh cuid acu seo ach cúpla lá.	**Dul Siar** Fuaimeanna na bpríomhghutaí Dul siar ar réimhíreanna – *so-, do-, in-,*	**Dul Siar ar an Chód** Imscrúdú a dhéanamh ar phatrúin litrithe

Liostaí Radharcfhocail

Liosta 1	Liosta 2	Liosta 3	Liosta 4	Liosta 5	Liosta 6	Liosta 7	Liosta 8	Liosta 9	Liosta 10
an	sí	liom	ní	léim	raibh	fuair	ansin	ithe	caoineadh
ag	siad	níl	beag	chuaigh	cat	cá	rud	hata	í
tá	seo	isteach	suas	liathróid	gach	mise	obair	páistí	cé
ar	go	mamaí	leis	súgradh	chuig	deir	leaba	mála	trí
daidí	na	le	mo	ó	leat	sin	freisin	ach	trá
arsa	is	amach	bhfuil	chonaic	teach	chuir	atá	sneachta	bainne
a	mé	anois	ina	tú	scoil	siopa	anseo	luí	uisce
sé	chuaigh	dul	ann	do	fear	ghairdín	san	orm	dalba
bhí	rith	amharc	féach	tháinig	thosaigh	thig	i	rinne	as
sa	maith	mór	é	gáire	sásta	rothar	síos	mhaith	thit

G:01-8252858 S: www.tulach.ie R:tulach@eircom.net

Liosta 11	Liosta 12	Liosta 13	Liosta 14	Liosta 15	Liosta 16	Liosta 17	Liosta 18	Liosta 19	Liosta 20
air	tábla	dtí	chistin	béar	iad	bí	gásta	stad	fóill
deas	duit	chrann	ubh	nach	dearg	shuigh	faoin	bán	daideo
mhamaí	agat	ba	na	muid	cuir	lámh	dhéanamh	babaí	brioscaí
beidh	d'ith	bheag	chodhladh	madadh	bosca	gasúr	ais	caint	teidí
duine	ocras	féin	haith	cheannaigh	féidir	fliuch	seomra	pháirc	rug
siúl	mhála	teacht	leabhar	úll	eile	dheas	lá	dúirt	mamó
cad	linn	arís	d'oscail	tae	dhaidí	D'fhéach	oíche	phoist	inniu
thug	abhaile	agam	ól	níor	cailín	bocht	Nollaig	leo	dána
nua	thóg	slán	liomsa	leanaí	doras	carr	mbord	ghé	capall
madra	stop	léir	D'amharc	lán	D'imigh	snámh	chathaoir	fosta	acu

Gaelscoil Thulach na nÓg

Bóthar Rúisc, Dún Búinne, Co na Mí A86 EP04

01-825 2858 Ríomhphost: office@tulach.ie

Uimhir rolla: 20082Q | *Príomhoide: Seán O Láimhín* *Leas-príomhoide: Pádraig deRóiste*

Plean Scoile

Gaeilge

Tír na nÓg

Nollaig 2023

Réamhráiteas:

Cuireadh le chéile an phleain seo i Mí na Nollag 2023i dtreo is go mbeidh leanúnachas I ranganna speiseilata Tír na nÓg agus cur chuige cumarsáide á chur i bhfeidhm sa scoil.

- Cuireadh an plean seo le chéile i dTír na nÓg ina bhfuil an Ghaeilge mar príomh teanga na scoile
- Bhí foireann Tír na nÓg uilig páirteach sa phleanáil ionas go mbainfear cuspóiri an churaclaim amach.
- Teastaíonn uainn go mbeidh na ceachtanna páiste lárnach réalaíoch agus taitneamhach.
- Tuigimid go bhfuil pobal na scoile báúil don teanga agus go mbeidh deis ag na páistí an Ghaeilge a úsáid mar theanga cumarsáide lasmuigh den scoil.

.

(a) .

Tá an plean bunaithe ar shaineolas na múinteoirí. Más rud é nach bhfuil aon treoirlínte ar faíl maidir le plean scoile a scríobh bunaithe ar an gcuraclam nua (2015), táimid fós ag baint úsáid as an gcreatlach pleanála a ghabhann leis an gcuraclam ó 1999 agus atá ar fáil ar PDST.ie.

Fuaireamar tacaiocht ó suíomh idirlín COGG agus NCSE

(b) Tá gá leis an bplean seo;

- ☐ Chun cabhrú linn an curaclam a chur i bhfeidhm agus a chur in oiriúint d'ár daltaí le riachtainis speisialta
- ☐ Ionas go mbeidh fhios ag gach duine cad atá ar siúl I dtír na nÓg
- ☐ Go mbeidh leanúnachas agus forbairt ó rang go rang
- ☐ Mar áis sa scoil le haghaidh múinteoirí nua/ionadaí
- ☐ Chun go mbeidh treoir chinnte againn i múineadh agus úsáid na Gaeilge
- ☐ Chun an chur chuige chumarsáideach a chur i bhfeidhm sa scoil

FIS: An Plean i gcomhthéacs na scoile seo:

- ☐ Spéis agus suim a chothú sa Ghaeilge trí na páistí a spreagadh chun í a úsáid in atmaisféar taitneamhach
- ☐ Táimid tiomanta a chinntiú go sroicheann gach dalta inár scoileanna barr a gcumais agus go bhfaigheann siad an t-oideachas is fearr trí Ghaeilge bunaithe ar a mbuanna agus ar a gcumais féin. Faigheann ár scoileanna na tacaíochtaí céanna le scoileanna eile maidir le soláthar CRS, múinteoirí oideachas speisialta agus ranganna speisialta. Mar gheall ar éileamh mór, bímid ag cur le soláthar na ranganna speisialta gach bliain. Tá sé léirithe ag taighde le fada an lá go ndéanann an timpeallacht lán-Ghaeilge/tumoideachais maitheas d'fhorbairt agus d'fhoghlaim an pháiste agus nach mbíonn na daltaí thíos leis
- ☐ Ag fágáil rang a sé beidh muinín ag na páistí i gcomhair na Gaeilge a úsáid agus cumarsáid simplí a dhéanamh trí Ghaeilge
- ☐ Go mbeidh na daltaí i dTír na nÓg toilteanach agus reidh chun Ghaeilge a úsáid i dTír na nÓg agus nuair a théann siad le haghaidh imeascadh sa phríomh shruth
- ☐ Tá an Ghaeilge le feiceáil sa scoil. Cuirtear béim ar an gcultúr Gaelach sa scoil m.sh. ceol, peil Ghaelach, Seachtain na Gaeilge, srl

☐ Chun cabhrú leis na tuismitheoirí tacaíocht a thabhairt d'imeachtaí Ghaeilge a tharlaíonn sa soil agus tacaíocht a thabhairt d'obair na scoile.

Aidhmeanna

Is mian na haidhmeanna seo a bhaint amach;

☐ Gaeilge a úsáid chomh minic agus is féidir i rith an lae

☐ Taitneamh a bhaint as foghlaim na Gaeilge

☐ Dearcadh dearfach i leith na Gaeilge agus spéis agus dúil inti a chothú

☐ Cumas éisteachta agus labhartha an pháiste a fhorbairt agus a m(h)uinín chun an Ghaeilge a úsáid a chothú

☐ Cumas léitheoireachta agus scríbhneoireachta an pháiste a chothú ag leibhéil a oireann dó/di féin.

☐ Éisteacht, labhairt, léitheoireacht agus scríobhneoireacht a fhorbairt ar bhealach comhtháite

☐ Feasacht teanga agus feasacht cultúrtha a chothú

☐ Cúram a dhéanamh d'fhorbairt iomlán an pháiste

☐ Cur le líofacht, le cruinneas foghraíochta agus le saibhreas teanga an pháiste

☐ Go mbeadh 'Gaeilge bheo' sa scoil réadúil, ag baint le saol an pháiste

☐ Go mbeadh an Ghaeilge le húsáid sa scoil mar teanga caidrimh agus bainisteoireacht an rang agus amuigh sa chlós.

.

Láidreachtaí/Deiseanna/ Deachachtrí:

Láidreachtaí

- Bíonn an scoil ann gach lá agus freastalaíonn an scoil ar an dalta ar 5ú 40n
- Tá flúirse Gaeilge ag na múinteoirí.
- Clós preabán agus páirc spaoi
- Solúbacht agus tuiscint trí social model of disability

- Tá fearáis agus roinnt mhaith leabhair Gaeilge sa scoil.

Deiseanna

- Tá Tír na nÓg cóngarach do na gaeltachtaí Baile Ghib agus Rath Chairn.
- Is scoil lán Ghaeilge í Gaelscoil Thulach na nÓg – Cloistear an Ghaeilge gach lá I dtimpealleacht na scoile.
- Tá muid ar imeall an sráid bhaile agus is féidir linn an Ghaeilge a thabhairt linn chuigh na siopaí , bialann, leabharlann srl

Deachrachtaí

- Tagann 1/3 de na daltaí I dTír na nÓg ó chúlra le teangacha breise.
- Le ganntanas spás (socrúchán oideachais) do pháistí le uathachas bíonn eagla a thuistí spás a fhágaint ar lár ar eagla nach bhfaighidh siad spás eile .
- Achmhainnaí ghaeilge a fháil
- Oiliunt I ngaeilge dírithe do pháistí atá néara-éagsúil(neuro divergent)
- Is í an Ghaeilge teanga nádurtha na scoile – mar sin beidh na múinteoirí is na cunteoirí ag labhairt Ghaeilge . Muna bhfuil muinín ag cúntóirí as a gcuid Ghaeilge , cuirtear cúrsa ar fail agus tacaíocht freisin go bhfuil said ar a gcompóird. Beatha teanga í a labhairt.
- Little research exists in relation to the prevalence of special educational needs (SEN) in immersion education throughout the world. Parents are often dissuaded by educational professionals against this form of education and bilingualism for their child if they present with SEN. Nevertheless, some parents still choose to educate their child with SEN through a second language.
- Padraig O duibhir.

Ábhar an Phlean:

1. Curaclam na Gaeilge

Tá Curaclam Nua Teanga na Bunscoile (2015) i

Aidhmeanna an Churaclaim Ghaeilge:

Is iad aidhmeanna an churaclaim Ghaeilge ná:

- Úsáid na Gaeilge mar ghnáth-theanga chumarsáide a chur chun cinn.
- Dearcadh dearfach i leith na Gaeilge agus spéis agus dúil inti a chothú.
- Taithneamh a bheith le baint as foghlaim na Gaeilge.
- Cumas éisteachta agus labhartha an pháiste a fhorbairt agus a m(h)úinín chun Gaeilge a úsáid a chothú.
- Cumas létiheoireachta agus scribhneoireachta an pháiste a chothú ag leibhéil a oireann dó/di féin agus don chineál scoile.
- Éisteacht, labhairt, léitheoireacht agus scribhneoireacht a fhorbairt ar bhealach comhtháite
- Feasacht teanga agus feasacht cultúir a chothú.
- Cuir le líofacht, le cruinneas foghraíochta agus saibhreas teanga an pháiste.

Cuspóiri Ginearálta

Ba chóir go gcuirfeadh an curaclam Gaeilge ar chumas an pháiste:

Éisteacht:

- Éisteacht leis an múinteoir ag aithris nó ag léamh scéalta simplí suimiúla.
- Éisteacht ghníomhach a fhorbairt trí thascanna agus trí chluichí éisteachta béirte agus i ngrúpaí
- Taithneamh a bhaint as rannta, dánta, amhráin rithimiúla, imeartas focal, rabhlóga agus frámaí.

Labhairt:

- Cumas cumarsáide a fhorbairt trí chluichí teanga agus tascanna.

- An Ghaeilge a úsáid chun caidreamh sóisialta a dhéanamh.
- Forbairt cluichí chun tuiscint a fháil ar an ngramadach.
- Páirt a ghlacadh i gcomhrá faoi thopaicí a bhfuil spéis ag na páistí féin iontu.

Léamh

- Scileanna éagsúla na léitheoireachta a fhoghlaim i gclár réamhléitheoireachta.
- Scileanna na léitheoireachta a fhorbairt trí ábhair thaithneamhacha a léamh
- Straitéisí éagsúla tuisceanna a fhorbairt trí chleachtaí agus cluichí léitheoireachta.

Scribhneoireacht:

- Teacsanna gairide pearsanta agus cruthaitheachta a scríobh.
- Tuiscint a fháil ar phróiseas na scribhneoireachta trí athdhréachtú a dhéanamh.

Feidhmeanna Teanga:

Beidh na feidhmeanna á múineadh sna ranganna Gaeilge i gcomhthéacs téamaí agus ábhar suime na bpáisti. Déanfaidh na múinteoirí gach iarracht deiseanna a thabhairt do no páistí iad a úsáid sa rang agus go neamhfhoirmiúil i rith an lae. Tá na feidhmeanna teanga le fáil sa phlean.

Catagóiri Feidhmeanna:

Cuirfear na catagóiri feidhmeanna san áireamh, agus tú ag ullmhú an cheacht.

Cur Chuige Cumarsáideach: (2015)

Cuirtear béim ar an gcumarsáid sa scoil seo. Tuigimid sa scoil seo go bhfuil trí tréimhse i

ngach ceacht Gaeilge:

- ☐ **An Tréimhse Réamhchumarsáide-** spreagadh/ muscailt suime/ionchur teanga ón múinteoir/ aithris agus athrá/ cleadhtadh/cluichí gramadaí/ gníomhaíochtaí faoi treoir.
- ☐ **An Tréimhse Cumarsáide-** *tascanna le déanamh/ cluichí cumarsáide/ rólanna I suímh réalaíocha agus in samhlaithe/ idirghníomhú soisialta/ drámaíocht/sceitsí/plé/ diospóireachtaí/ soar úsáid na teanga.*
- ☐ **An Tréimhse Iarchumarsáid-** *féachaint siar/ cleachtaí gramadaí/anailís na teanga/traschur eolais go tascanna eile/ cluiche breise/ féachaint ar aghaidh.*

Bainimid úsáid as cluichí, teanga, cómhrá beirte, drámaíocht agus Gaeilge a úsáid go neamhfhoirmiúil timpeall na scoile chun feabhas a chur ar labhairt na gaeilge. Déanfaimid iarracht comhtháthú a dhéanamh leis an Ghaeilge agus na hábhair eile sa churaclam mar shampla corp- oideachais/ ceol/ drama srl.

Feidhmeanna Teanga

Is é is ciall le feidhm teanga ná an úsáid a bhaineann duine as an teanga chun cuspóir éigin cumarsáide a bhaint amach, mar shampla cuireadh a thabhairt, rud a iarraidh, cead a lorg, mian a chur in iúl, srl. Is iad na feidhmeanna teanga croílár an churaclam Ghaeilge, agus beidh said le comhlíonadh i ngach gné den chumarsáid, pé acu ag éisteacht, ag labhairt, ag léamh nó ag scríobh atá an páiste. (Curaclam na Bunscoile – Teanga lth 18)

Is iad na catagóir feidhmeanna ná;

- ☐ Caidreamh sóisialta a dhéanamh
- ☐ Eolas a thabhairt agus a lorg
- ☐ Dearcadh a léiriú agus a lorg
- ☐ Dul i gcion ar dhuine
- ☐ Struchtúr a chur ar chomhrá

☐ Soiléiriú a lorg i gcomhrá

Cleachtaíonn foirne na scoile leanúnachas agus comhtháthú sa Ghaeilge.

Snáitheanna Na Churaclaim

Bemid ag usáid scéim oiriúnach sa scoil.An T-aimn atá ar an sceim sin ná Abair Liom. Beimid ag baint úsáid as scéimeanna eile freisin mar shampla Am don Léamh/ Léigh sa Bhaile.

Snáitheanna an Churaclaim

Seo iad na príomh-chosúlachtaí agus na príomh-dhifríochtaí idir na curaclaim, maidir le snáitheanna agus an leagan amach:

Curaclam na Bunscoile (1999)	**Curaclam Nua Teanga na Bunscoile (2015)**
Snáithe	
Snáithaonad	Gné
Cuspóirí ábhair (269)	Torthaí Foghlama (94)
-	Contanam Dul Chun Cinn

(Tógtha/oiriúnaithe ó lch. 8 Primary Language Curriculum, 2015)

☐ Éisteacht
☐ Labhairt
☐ Léitheoireacht
☐ Scríobhneoireacht
☐

Tá ábhar teagaisc agus foghlama an churaclaim Ghaeilge (2015) eagraithe faoi thrí shnáithe;

☐ Labhairt

- ☐ Léitheoireacht
- ☐ Scríobhneoireacht

ÉISTEACHT;

Beidh na páistí ag éisteacht:

- Leis an nGaeilge á labhairt ag an múinteoir (gach rang)
- Le scéalta
- Le rannta, dánta, amhráin agus dlúthdhíoscaí.

LABHAIRT:

Beidh an labhairt bunaithe ar na téamaí agus ar na topaicí (fó-théamai) a bhfuil suim ag na daltaí iontu.

Beifear ag súil go mbeidh siad in ann:

- A nuacht nó a scéal féin a insint
- Cumarsáid a dhéanamh go simplí faoi ábhair suime.

Beidh feidhmeanna teanga difiriúla in úsáid acu agus gheobhaidh said de iseanna an teanga a úsáid trí chuichí teanga, agallaimh agus straitéisi eile.

LÉITHEOIREACHT;

. Beidh a lán deiseanna fáighte ag na páistí ó rang Naionáin go rang a haon éisteacht le dánta, rannta agus scéalta mar ullmhúchán do léitheoireacht. Ag brath ar chumas an ranga d'féadfadh sé tárlú go mbéadh níos mó den obair seo ag

teastáil. Tosnaíon an léitheoireacht nuair a bhíonn an múinteoir sásta go bhfuil bunús maith faoi chumas cainte na bpáistí sa Ghaeilge agus go bhfuil siad réidh le tabhairt faoi léitheoireacht.

Beidh béim ag an leibhéil seo ar prionta sa timpeallacht, ar scríobh agus léamh an nuacht pearsanta chomh maith le páistí ag tarraingt pictiúr agus ag cur abairtí leis. Beidh neart seans ag na páistí abairt chártaí agus frás chartaí a úsáid chun abairtí a chumadh. Gheobhaidh siad seans léitheoireacht a chleachtadh trí leabhair mhóra a léamh in éineacht leis an múinteoir agus ag usáid modhanna súl eile freisin.

Beidh leabhair oiriúnach léitheoireachta ar fáil do no ranganna eile.Beifear ag súil go mbeidh an t-ábhar léitheoireachta ag leibhéil a oireann dá n-aois agus dá gcumas.

Tá sé i gceist againn breathnú ar shraith forleabhair agus cinn oiriúnacha a roghnú do na mean agus na hard ranganna. Bainfidh na múinteoirí usáid as téacsanna éagsúla a ghabhann leis an téama atá idir lámha acu am ar bith.

SCRIBHNEOIREACHT;

Beidh an scribhneoireacht bunaithe ar ábhair suime na bpáistí agus beidh sé fíte fuaite leis na téamaí.Moltar tosnú i rang a dó.

Seo sampla de chineall deiseanna scriobnneoireachta ag na páistí:

- Nuacht a scríobh
- Abairt a chur le pictiúr
- Liostaí a dhéanamh
- Cártaí a dhéanamh
- Alt a chur le pictiúr
- Alt a scríobh faoi ábhar suime
- An ríomhaire a úsáid

- Ord a chur ar scéal
- Dialann ranga nó dialann pearsanta a scríobh
- Scéalta a scríobh.
- Véarsa eile a chur le dán
- Leabhar a scríobh
- Foclóir a dhéanamh

Beidh na gníomhaíochta scribhneoireachta bunaithe ar na cuspóiri ábhair ach ag tabhairt san áireamh cumas na bpáistí agus leibhéil an ranga go ginearálta.

FILÍOCHT; 105 – 106 (tr)

Déantar réimse dánta faoi topáici éagsúla. Is féidir na gnéithe seo a chur san áireamh sna hárdranganna

- Dán a rá os ard
- Dán a léamh go ciúin
- Smaointí an fhile a phlé.
- Fuaimeanna/iomhánna /mothucháin a iniúchadh.

RANNTA:

Baineann páisti óga an-taitneamh as rannta agus na geaitsí a ghabhann leo.

Gabhann réamhobair, gníomháiocht, réamhcheist, ceist le linn éisteachta leis na rannta.

Amhráin:

Is cuid de chultúr na hÉireann iad an ceol agus an amhránaíocht. Tá rogha maith le fáil as Gaeilge do gach aoisghrúpa.Is féidir beocht agus suim a choimeád sa cheacht Gaeilge leis an gceol.

Fearas = Fearas Éisteachta.

Ba chóir do rang a dó- rang a sé trí amhráin a fhoghlaim gach bliain m.sh ceann amháin gach téarma.

Beidh Amhráin na BhFiann a mhúineadh do cach o rang a do ar aghaidh.

Scéalaíocht -

Scéalta siosialta

ag spraoi go garbh	Ag_argóint_le_daoine_eile	Ag_athrú_idir_gníomhaíochtaí_ar_scoil
Ag_bogadh_go_dtí_scoil_nua	Ag_briseadh_rudaí	Ag_caitheamh_seile nó brucht
Ag_cicéail_daoine_	Ag_déanamh_réidh_le_dul_ar_scoil	Ag_díriú_ar_an_tasc_atá_idir_lámha_agam
Ag_glanadh_suas_	Ag_imeacht_liom_gan_chead	Ag_imirt_cluichí_boird
Ag_insint_na_fírinne	Ag_leanúint_treoracha	Ag_obair i ngrupa
Ag_seasamh_agus_siúl_i_líne_	Ag_siopadóireacht_	Ag_triail_bianna_nár_bhlais_mé_riamh_roimhe...
Am_luí_	Ard_mo_ghutha_20220811112054723	athruithe scidil
Bia_folláin_20220811112119524	Bulaíocht_20220811112128734	Druil_dóiteáin_20220811112145201
Go_raibh_maith_agat_20220811112153835	Greim_a_bhaint_as_duine_eile_202208111122...	Má_bhím_caillte_20220811112209201
muinteoir ionad	Nuair_a_bhím_trína_chéile_20220811112848466	Nuair_a_bhíonn_an_locht_ormsa
Nuair_a_bhíonn_ceist_agam_sa_rang_	Nuair_a_bhíonn_díomá_orm_	Obair_bhaile_
Rialacha_an_ranga_	Spás_pearsanta_20220811112950905	Torann_ard_
Uaireanta_ní_bhíonn_an_ceart_ag_daoine_202...		

Is féidir scéalta a léamh ó Leabhair Mhóra agus Leabhair Bheaga agus Úrscéalta. Tabhair seans do na páistí scéalta a chumadh agus a léamh sa rang.

COMHTHÁTHÚ NA SNÁITHEANNA

Straitéisí:

Beidh na múinteoirí ag úsáid na straitéisí éagsúla atá molta i leathanach 67 sa churaclam. Is iad sin:

- Agallaimh
- Scealta siosialta (Carol Grey / Gael oideas As I am)
- Cluichí teanga
- Druileanna (athrá agus ath dhéanamh)
- Drámaíocht

- Fiseáin
- Scéalaíocht
- Filíocht:- rannta, dánta, amhráin, rabhlóga, tomhais, seanfhocail agus tréanna.

Tá cuid mhaith diobh seo a leanas ins na ceachtanna sa scéim atá á usáid againn. Cuirfear béim faoi beith ar rannta, dánta agus amhráin mar bhealach taithneamhach chun an teanga a fhoghlaim. Déanfaidh na múinteoirí gach iarracht na cluichí freisin san ábhar teagaisc atá in úsáid ag na múinteoirí agus samplaí sa phlean do chluichí teanga do na bunranganna.

Módhanna Múinte:

Is iad na módhanna múinte seo atá in úsáid sa scoil:

- Rialaigh, rialaigh ,rialaigh ,rialaigh ,rialaigh .,……….. rialaigh Nuair atá said socair tiocfaidh an foghlaim
- An modh díreach
- Modh na sraithe
- Modh na lánfreagartha gníomhaí
- An modh closlabhartha
- An modh closamhairc
- Modh na ráite – abairtí nó frásai cumarsáide a úsáid i rith an lae.
- Ag braith ar moltaí ó SLT , OT , Siceólaí , Dochtúir srl agus a gcuid dtuairiscí.

Déanfar gach iarracht éagsúlacht a bheith ag baint leis na modhanna múinte atá in úsáid.

Gaeilge Neamhfhoirmiúil

Déantar an-iarracht i Scoil Naomh Oilibhéir Pluincéid an Ghaeilge a labhairt ar ócáidí eile taobh amuigh den cheacht Gaeilge. Mar sin bíonn Gaeilge neamhfhoirmiúil ar siúl idir na múinteoirí agus na daltaí ar amantaí áirithe i rith an lae.

Tá sé socraithe againn go mbeidh an Ghaeilge á h-úsáid go neamhfhoirmiúil ag na hamanna seo leanas:

- Tús an lae
- Am Rolla
- Am Sosa
- Am Lóin
- Am Dul Abhaile
- Teachtaireachtaí
- Teanga bainisteoireachta an ranga
- Teanga caidrimh agus soisialta

Tá samplaí don teanga a bhéas in úsáid i ngach rang le feiceáil sa phlean. Tá an-bhéim sa churaclam ar úsáid na Gaeilge go neamhfhoirmiúil agus tuigimid go bhfoghlamaíonn páistí go leor den teanga ar an mbealach seo. Beimid ag súil go mbainfidh na páistí úsáid as an teanga go neamhfhoirmiúil chomh maith.

Seachtain na Gaeilge

Gach bliain bíonn Seachtain na Gaeilge againn anseo sa scoil. Labhraíonn na múinteoirí agus na páistí gaeilge don seachtain. Le linn an seachtain seo glacann na páistí páirt i gníomhachtaí eagsúla m.sh. tráth na gceist, an poc fada, lá glas, paráid na naíonáin trí mheain na gaeilge. Is soiléir ó blianta eile go gcuireann an seachtain seo dul chun cinn ar an gaeilge labhartha sa scoil. Tugann an seachtain seo deis don scoil teacht le chéile chun an gaeilge a chleactadh agus ár gcultúr a chéiliúradh.

Amantaí eile nuair a bhéas an Ghaeilge á labhairt:

- Teachtaireacht a thabairt
- Ceist a chur
- Cabhair a lorg

- Leithscéal a ghabháil
- Ordaithe a thabhairt
- Moltaí
- Ábhair eile a éirionn i rith an lae

Tá cluichí teanga tábhachtach chun cleachtadh a thabhairt do pháisti ar úsáid na teanga i suíomh spraoiúil, taitneamhach, gan bhrú.

Cuireann chuichí teanga go mór le hábhar na gceachtanna Gaeilge i ngach aon rang agus ag gach leibhéal foghlama, sa mhéid is go mbíonn treisiú á dhéanamh ar an obair agus deiseanna fíorchumarsáide á gcruthú, go minic ag an am céanna. Toisc go bhfuil taitneamh le baint as na cluichí ní soléir do na páistí go minic gur obair atá i gceist.

Tá réimse leathan de chluichí ann … Cluiche Kim, Biongó, Cluichí tomhais srl ….
(Féach leathanaigh 74 – 91 – Treoirlinte do mhúinteoirí.)
Ins na bunranganna ó Naionáin go Rang a 2 bíonn ar na páisti tuiscint a leiriú trí rudaí:

- A aimsiú
- A mheaitseáil
- A dhathú
- A tharraingt
- Nó gluaiseacht rudaí

Ó rang a 3 go rang a 6 léiritear tuiscint trí:

- Rudaí a thomhais agus a thaispeáint
- Clárú eolais
- Treoracha a leanúint
- Aimsigh na difríochtaí
- Pictiúir a chriochnú

Bíonn forbairt ar na scileanna teanga – éisteacht agus labhairt go háirithe agus in amanna léitheoireacht agus scribhneoireacht nuair a bhíonn páisti i mbun na gcluichí teanga seo.

Pleanáil Ranga

- Pleanáil Fhadtéarmach:

  Beidh pleanáil oiriúnach (téarma/bliain) déanta ag gach múinteoir.

Pleanáil ghearrthéarmach:

x

Ta fráma againn sa scoil chun cabhrú le na múinteoirí pleanáil a dhéanamh ar obair choícíse i ngach ábhar agus ag deireadh na míosa bíonn cuntas ann ar an obair a rinneadh san ábhar i rith na míosa sin ag braith ar módh plaineala atá ag an múinteoir

Éagsúlacht Cumais

Is tréimhse shuntasach inti féin í an scoil i saol an duine. Ba chóir í a chothú, agus meas, luach agus tacaíocht a thabhairt di ar a son féin.

Tá indibhidiúlacht, láidreachta, cearta agus riachtanais an pháiste lárnach do sholáthar eispéireas d'ardchaighdeán le linn a scoil.

Tá sé riachtanach go mbeadh comhchaidreamh tuisceanach, cómhalartach ann nach athraíonn le himeacht aimsire má táthar chun folláine, foghlaim agus forbairt an pháiste a chinntiú.

Aithníonn suímh scoile atá ar ardchaighdeán an éagsúlacht agus cothaíonn siad meas uirthi. Cinntíonn siad freisin go léirítear meas ar fhéiniúlacht chuile pháiste agus chuile teaghlach, go pearsanta, agus ó thaobh chultúr agus teanga dhe.

Ba chóir slándáil, leas agus folláine gach páiste a chosaint agus a chur chun cinn i ngach uile thimpeallacht scoil

Tá ról bunúsach ag an duine fásta i soláthar eispéireas scoil atá ar ardchaighdeán.

Tá an súgradh lárnach d'fholláine, d'fhorbairt agus d'fhoghlaim an pháiste

Comhtháthú le hÁbhair eile

Moltar an Ghaeilge a úsáid i múineadh ábhair eile an churaclam chomh minic agus is féidir m.sh;

- ☐ Corpoideachas – cluichí, damhsa, srl
- ☐ Ceol – amhráin Ghaeilge,
- ☐ Drámaíocht trí Gaeilge

Is féidir na snáitheanna éisteacht, labhairt, léitheoireacht agus scríobhneoireacht a chomhtháthú lena chéile de ghnáth sa cheacht Ghaeilge.

<u>Measúnú ar fhoglaim na bpáistí:</u>

Bíonn na múinteoirí san airdeall faoi chaighdeán na bpáistí agus bíonn obair oiriúnach ar bhun acu leo. Beidh samplaí d’obair na bpáistí coimeádtha ag na múinteoirí agus beidh siad san áirdeall go bhfuil na páistí in ann na feidhmeanna teanga a úsáid chun iad féin a chur in iúl go simplí i nGaeilge.

Forbairt Foirne:

Ó am go ham glacann na múinteoirí páirt i gcursaí Samhraidh agus cúrsaí san Ionad Oideachais.

NCSE - Cursaí 2 lá

NCSE – Cursaí ar líne

Ionad Oideachas timpeall na tíre

Middletown

SRL

Tuismitheoirí agus an Ghaeilge

Bíonn na tuismitheoirí páirteach san obair bhaile

Bíonn cumarsáid idir an múinteoir agus na tuismitheoirí go rialta (Cruinniú Tuismitheoirí/Múinteoirí)

Comhionannas

Glacann gach páiste sa scoil páirt sa cheacht Gaeilge. Tá deis ag gach pháiste an Ghaeilge a fhoghlaim. Uaireanta roghnaíonn na páistí a fhreastlaíonn ar Tír na nÓg freagra a thabhairt i mBearla ar cheist ghaeilge -

Cur i bhfeidhm

Rólanna agus freagracht;

- ☐ Tá gach múinteoir freagracht as an bplean scoile

Spriocdháta leis an plean a chur i bhfeidhm:

- ☐ 2024 ar aghaidh

Athbhreithniú

Rólanna agus freagracht;

- ☐ Tá gach múinteoir freagracht as a rang féin

Spriocdháta don athbhreithniú:

- ☐ Samhradh 24

Daingniú agus Cumarsáid

Beidh cóip don phlean scoile ar fail ag gach múinteoir i dTír na nÓg . Is doiciméad gníomhach é seo agus beidh muid ag déanamh athbhreithnú ar i Samhradh 24

Leitheoireacht agus scriobhneioireacht

Feidhmeanna Teanga – Eiseamláirí Leathanach a 1

Am sa Ló	Rang – Naíonáin
Tús an lae	Dia duit! Dia is Muire duit! Fáilte romhat!

	Conas atá tú? Cén chaoi a bhfuil tú? Suigh síos!
Am rolla	**Tá mé ar scoil.** Níl sé/sí ar scoil. Níl sé/sí anseo. Tá sé/sí sa bhaile. Tá sé/sí tinn.
Am sosa	**Sin é an clog** Tá mé ag dul amach Tá mé ag teacht isteach. Níl me ag dul amach. Tá an lá fliuch.
Am lóin	Fáigh do bhosca lóin. Bí ag ithe. Tá ceapaire agus úll agam. Tá deoch agam. Tá oráiste agam. Tá mé ag ithe. Tá mé ag ól. Is maith liom….. Ní maith liom….
Am dul abhaile	Seas suas. Pioc/Bailigí suas na páipéir. Cuir ort do chóta. Bain díot do chóta Slán abhaile. Slán leat. Go raibh maith agat, a mhúinteoir. Ná bí ag rith.

Feidhmeanna Teanga – Eiseamláirí Leathanach a 2

Am sa Ló	**Rang – Ranganna 1 – 2**
Tús an lae	Go mbeannaí Dia duit/dóibh Dia is Muire duit/daoibh Fáilte romhat/romhaibh. Go raibh maith agat.

	Cén sort lae atá ann? Tá an lá go breá/fliuch/fuar/tirim/gaofar/scamallach. Ceard a chonaic tú ag teacht ar scoil? Chonaic me…
Am rolla	**Ainmeacha agus sloinnte.** Cá bhfuil…..? Tá sé/sí as láthair. Ca bhfuil sé/sí? Tá sé/sí sa bhaile tinn; san ospidéal, are laethe saoire, ag an bhfiacloir. Seo nóta ó mo Mhamaí.
Am sosa	**Seas suas…. Cuir isteach do chathaoir.** Tá an lá fuar. Cuir ort do chóta. Tá sé in am teacht isteach. Bain díot do chóta. Suigh síos. Tá an lá fliuch. Ní féidir libh dul amach.
Am loin	Seasaigí suas. Déarfaidh muid paidir-altú roimh bia. Faigh do bhosca loin. Siúlaigí go dtí an seamra bia. Tá mé ag ithe mo loin. Bhfuil an lón go deas? Tá/níl sé go deas. Is maith liom/Ní maith liom é. Téigí amach sa chlós. Bígi ag imirt cluichí.
Am dul abhaile	Glan suas. Cuir na páipéiri sa bhosca brúscair. Cuir do leabhair isteach i do mhála. Dún do mhála. Seas suas. Cuir isteach do chathaoir. Déarfaidh muid paidir. Slán libh anois. Slán leat. Seasaigí amach i line. Amach libh.

Feidhmeanna Teanga – Eiseamláirí Leathanach a 3

Am sa Ló	Rang – Ranganna 3-4
Tús an lae	Dia duit! Conas atá tú ar maidin?

	Cén caoi a bhfuil tú ar maidin? Croch suas do chota. Tóg amach an obair bhaile.
Am rolla	Cá bhfuil…..? An bhfuil sí tinn? Cé atá as láthair? Cé mhéad duine i Rang a trí/a ceathair?.
Am sosa	Ar chuala sibh an clog? Chuala/Níor chuala. Tá sé in am sosa. Seasaigí. Tóg amach an lón beag. Tá sé tirim. Téigí amach. Tá sé fliuch. Fanaigí taoibh istigh
Am lóin	Fáigh do lón. An bhfuil deoch agat? Bhfuil tart/okras ort? Bhfuil ceapaire/píosa tortha agat? Cad é an lón is fearr leat?
Am dul abhaile	Dún na fuinneoga. Cuir na fuinneoga faoi ghlas. Lig anuas na dallóga. Múch an solas. Fáigh do chóta/bhur gcótaí. Téigí amach i line deas ciúin.

Feidhmeanna Teanga – Eiseamláirí Leathanach a 4

Am sa Ló	Ranganna 5-6
Tús an lae	.Tá mé déanach mar --. Ní dhearna mé m'obair bhaile mar--, Tá tuirse orm mar--, Ní raibh mé ar scoil inné mar--
Am rolla	.B'fhéidir go bhfuil—tinn, ar saoire, An bhfuil a fhios ag éinne cá bhfuil -- ?

	Chonaic/ Ní fhaca mé é, Níl a fhios agam cá bhfuil sé
Am sosa	Chuaigh an liathróid amach sa pháirc. An bhfuil cead agam í a fháil ?
Am lóin	Tá ocras an domhain orm. An féidir liom bainne/oráiste a fháil. An bhfuil cead agam mo lón a ithe go luath ?
Am dul abhaile	Tá an t-am istigh. Tá sein am dul abhaile. Feicfidh mé thú ar ball.

NAOINÁIN SHOISREACHA

Beannachtaí:
Dia Dhuit, Más é do thoil é. Go raibh maith agat. An bhfuil cead agam dul amach.

Ordaithe:
Oscail an doras/mála/cófra.
Dún an doras/mála/cófra.
Glan an clár dubh.
Seasaigí suas, suigí síos.

Treo
Tá mé ag dul amach
Tá mé ag dul isteach.

Ceisteanna
Cad/céard é sin? Is - é.
Cad is ainm duit? - is ainm dom
Cé leis é? Is liomsa é.

Ainmneacha Rudaí Sa Seomra.
Doras/ bord/ cathaoir fuinneog/ caile/páipéar/ leabhar/ cófra/clár dubh

Ainmneacha bréagáin:
Teidí, bábóg, carr, liathróid, bus 7rl.
Aimsir
Tá an lá fuar. Tá an lá te

Bunuimhreacha
1-5

NAOINAIN SHINSREACHA:
I. Beannachtaí
Dul siar
Dia dhuit, Dia is Muire duit,
Conas atá tú? Tá mé go maith, Buíochas le Dia, Breithlá sona duit.
II. ORDAITHE:
Teigh go dtí an doras, Teigh go dti an máistir, Amach libh/leat
Isteach leat, libh
Líne díreach. Ith do lón/Ól do bhainne.
Tabhair dom - mas é do thoil e. Taispeain dom.
Ordú - Freagra san Aimsir Fháistineach.
III. Treo:

Lig amach me, Lig isteach me. Chuaigh me suas sa chrann, Chuaigh se síos an staighre.
istigh, i mo shuí, i mo luí. i mo chodladh.

IV. Ceisteanna:
Cad is ainm duit? Ainm agus sloinne.
Cá bhfuil tú? Táim
Cá bhfuil tú i do chónaí - Táim i mo chónaí san Uaimh.

V. Mothú/Cháin
Ba mhaith liom dul...
Ba mhaith liom úll agus -rl.
Tá brón/áthas orm.

VI. Na Dathanna Coitianta
Bán, dubh, donn, dearg, glas, buí. gorm.
Bheith ábalta an cheist a chur agus a fhreagairt. Cén dath atá air.

Aimsir:
Conas atá an aimsir?
Tá/Níl/sé ag cur fearthainne.
Tá/Níl / sé ag cur sneachta
Tá sé gaofar inniu.

Comhaireamh: 1 - 10
Leith scéal
Bhí me.

RANG I

Beannachtaí agus Beasanna.
Gabh mo leithscéal.
Tá fáilte romhat.
Breithlá sona duit
Le do thoil
Slán leat.

ORDAITHE
Tóg amach/Cuir isteach an leabhar/cóipleabhar
An peann luaidhe
Croch suas. Faigh an. Cuir síos.

Ceisteanna
Cé leis é? Is liomsa é
Cén rang ina bhfuil tú?
Cén sort lá é?
Cén aois thú
Cén t-am é. Tá sé a haon, a dó 7 rl - an uair
An bhfuil tú tinn, reidh.

<u>Mothú/Cháin:</u>Eagla deifir. ocras.
Is maith liom Ní maith liom
B'fhearr liom

<u>Na Dathanna Coitianta</u>
dul siar ar a bhfuil déanta. Naoínáin

<u>Aimsir</u>
Lá Geal - dorcha - stoirmiúil. breá fuar gaofar
Tuar ceatha

<u>Treo agus Gluaiseacht.</u>
Go dtí an
suas an staighre
síos an staighre

<u>Uimhreacha</u>
duine, beirt, Triúr, Ceathrar, cuigear.

<u>RANG A DO</u>

<u>Beannachtaí</u>
Dia linn
Oíche mhaith
Slán libh
Slán agaibh

<u>Beasanna</u>
Tá fáilte romhat
Oscail an buidéal/bosca mas é do thoil é.

<u>Ordaithe</u>
Seas/seasaigí - suas
Suigh/suigí síos
Súil go dtí an
Ná bí ag...
Féach suas anseo
Cuir isteach.

<u>Ceisteanna</u>
Bunaithe ar isteach/istigh amach/amuigh
Cén rang ina bhfuil tú?
Conas atá tú?
Cá bhfuair? An bhfuair Fuair/Ní bhfuair
Cén lá é seo
Cén sort lá é?

Mothú/Cháin
Tuirse fearg tart tinneas.
áthas - gaire tart - ól brón caoineadh
fearg - troid - deifir - rith

Treo agus gluaiseacht
Go dtí an
amach, isteach, amuigh, istigh.
Nithe eile dul siar ar na dathanna éadaí
Am

Uimhreacha:
duine, beirt, triúr, ceathrar, cuigear, seisear, seachtar, achtar, naonúr, deichniúr.

Rang A Trí
Beannachtaí:

Bail ó Dhia ar an obair/ An bhail
Cheanna ort.
Buíochas le Dia, Fáilte isteach, Le cúnamh Dé.

Beasanna:
Fáilte romhat, Gabh mo leithscéal. Mas é do thoil é.

Ordaithe:
Bain díot do - Bhain mé mo - díom
Cuir fios ar, Cuir ceist air.
Faigh - nithe na scoile.

Ceisteanna:
Bain díot dó - Bhain mé mo - díom
Cuir fios ar, Cuir ceist air. Faigh - nithe na scoile.

Ceisteanna:
Cé mhead atá ar?
Cé mhead airgead atá agat?
Cé atá ás lathair
Cén t-am é.
Tar éis, chun, ceathrú, leathuair
An maith leat? Is maith liom
Ar mhaith leat? Ba mhaith liom

Comhaireamh:
30 - 100

Treo agus Gluaiseacht:
Taobh istigh, ar dheis, ar chlé.

Am:
Laethannta na seachtaine. Lá, oíche, maidin, tráthnona, inniú, inné, amárach, anois díreach.

Aimsir:
Ag cuir seaca Ag cur báistí, ag cur fearthainne.

Córa Cainte:
ar nós na gaoithe lag leis an ocras, ag buaileadh bos. sna tríthí ag gáire.

Uimhreacha
A 1 - 20
B. duine, beirt, triúr, ceathrar, cuigear, seisear, seachtar, ochtar, naonur, deichniur, aon duine dheag, dareag.

RANG A CEATHAIR
Beannachtaí:
Go dtí tú slán
Breithlá shona duit
Beannacht an Linbh Iosa Ort - agus ort féin

Ordaithe
Na briathra neámhrialta agus an freagra san aimsir Fháistineach
Criochnaigh an obair sin / an ceacht sin/ an leamh sin/ an scribhneoireacht sin.

Ceisteanna
Cad as duit? Cad atá a dhéanamh agat? Ar thaitin se leat?
Thaitin/Níor thaitin. Inis dom faoi Cén fath nach bhfuil an obair déanta? Cén fáth nach raibh tú ar scoil inné?
Cá bhfuil conaí ort?
Cé?
Treo agus gluaiseacht
Ag dul suas thuas
Ag teacht anuas thios

Comhaireamh
Na hÚimhreacha pearsannta.

Am
Míonna, Seasúir na bliana
Cén mí ata ann? Cén seasúr atá ann tráthnóna la oíche.
Aimsir
Leac oighir sleamhain

Cora Cainte
ar nos na gaoithe
i bpreab na súl.
As go brach leis.

Mo chroí i mo bhéal le heagla
ar crith le heagla
Rith sé lena anam.

Uimhreacha:

A 1 - 20
B duine, beirt, triúr, ... fiche duine,
(féach leath. 63 Buntús Gramadaí)

RANG A CUIG

Beannachtaí:

Athdheanamh.
Go neirí an bothar leat, Go máire is go gcaithe tú é.
Go maire tusa do shláinte, Go raibh fada buan thú, Go dté tú slán
Nollaig/Caisc, Breithla faoi shean is faoi mhaise dhuit.
Go neirí go geal leat.

Ordaithe

Siúl ar an taobh dheis, ar an taobh chle, Tabhair aire é
Éist go gear anois, labhair amach, Abair i nGaeilge,
Déan go tapaidh é.

Ceisteanna.

Cén t-abhar is fearr leat?
Cathain? Cén fath, Cá bhfios duit? Cé acu is fearr leat?

Treo agus Gluaiseacht.

Dul siar ar isteach / istigh amach /amuigh suas/síos, thuas/thíos
anuas/aníos Thiar/aniar thoir/anoir ó thuaidh/aduaidh
ó dheas/aneas.

Comhaireamh

1. Comhaireamh daoine. 1 - 20
2.` Na huimhreacha 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90
3. Bun uimhreacha Os cionn 10, 100
4. Ord uimhreacha ó an chéad go dtí an fichiú.

Am

An t-am é. Ceathrú chun ceathrú tar éis, leathuair tar éis.
fiche chun, fiche tar éis. Feilí na bliana. Lá saoire Eaglaise
I rith an lae, i rith na hoíche, i rith na maidine, ag breacadh an lae,
aréir, anocht.

Córa Cainte.

spallta leis an tart, lag leis an ocras, preachta leis an bhfuacht.
Lig sí beic áthais aistí., Mar lipin baite; Chuir siad an ruaig air
Chomh lom le creatlach, i mbaol baite.

Tú féin agus do mhúintir.
Inis dom faoi do chlann.
Cé mhéad atá sa chlann
Cé mhéad dearthair, deirfúir ata agat
Cén slí beatha atá ag do athair

Aimsir
Ag cur báistí, ag stealladh baistí, fliuch baite, ag cur go trom, scamallach gaofar.
Uimhreacha:
A. 1 - 10000
B. Duine, beirt .... (féach leath 63 Buntús Gramadaí)
C. 1u ....20u an fichiú capall (féach leath 64 Buntús Gramadaí)

RANG A SÉ:
1. Beannachtaí
Slán agus beannacht
Go dtuga Dia slán abhaile thú
Go neirí an t-adh leat
Beannacht Dé lena (h) anam
Go ndeana Dia grásta air/uirthi.
Ar dheis Dé go raibh a (h) anam
Comhgairdeas.

2. Ordaithe
Fanaigí, Bigí, Ná bigí
Cuir síos na pinn, Cuir fios ar, Bailligí na cóipleabhair,
Cuir uisce ar na plandaí.

3. Ceisteanna
An bhfuil a fhios agat?
Cé mhéad buachaill/cailín atá i/nó as lathair.
Dul siar ar na forainmneacha. Ceisteacha, Cé, Cad Ceard, Cathain 7rl
Bheith in ann ceisteanna a chur 7 a fhreagairt.

4. Treo 7 Gluaiseacht.
An Tuaisceart, An Deisceart an Oirthear, an Iarthair.
Dul siar ar a bhí déanta i rang V
ag dul ó, ag teacht.

5. Comhaireamh
daoine o duine amháin go dtí céad duine
airgead a chomhaireamh.

Am
i lár na hoiche na maidine an lae ar feadh, seachtaine, coicise míosa 7rl. Dáta
7 an bhliain arú, aréir, arú, inné.